

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta



Bambini di Praga

Vedoucí diplomové práce: MgA. et Mgr. Marek Valášek, Ph.D.
Oponent diplomové práce: Doc. PhDr. Stanislav Pecháček, Ph.D.

Zpracoval: Lukáš Jindřich

HV - sbormistrovství

Praha, duben 2010

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Bambini di Praga vypracoval samostatně a v soupisu literatury a pramenů uvedl veškeré informační zdroje, které jsem použil.

V Praze dne 9. 4. 2010

.....

Vlastnoruční podpis

Poděkování:

Rád bych touto cestou poděkoval MgA. et Mgr. Markovi Valáškoví, Ph.D. za podporu, ochotu a odborné vedení mé diplomové práce.

Také děkuji rodině Kulínských a zejména paní PhDr. Blance Kulínské za poskytnutí všech informací, materiálů a její milou spolupráci.

Résumé

V diplomové práci na téma „Bambini di Praga“ podává autor ucelené informace o dětském pěveckém sboru s dlouholetou tradicí. Detailně mapuje historii sboru od jeho úplných začátků, tzn. od roku 1940 až do současnosti. Představuje zakladatele sboru i sbormistry, kteří se sborem dnes pracují. Popisuje také činnost Školy sborového zpěvu při Bambini di Praga, která byla po sametové revoluci první soukromou školou tohoto typu v Československu.

V dalších kapitolách se autor zaměřuje na sborové prostředí, na vztahy uvnitř pěveckého kolektivu i na to, jaký vliv má sborové prostředí na své členy. Vychází přitom i ze své vlastní zkušenosti, kterou získal ve sboru Bambini di Praga. V závěru práce se autor zamýšlí nad smyslem dětských pěveckých sborů ve 21. století.

Obohacením diplomové práce jsou rozhovory s hudebními skladateli, kteří pro sbor komponovali, a dále osobní vzpomínky Blanky Kulínské, která je sbormistrem sboru a jedním z jeho zakladatelů.

V příloze autor uvádí soupis veškerého repertoáru, který sbor od začátku své existence provedl, dále soupis celé diskografie a také všech zahraničních zájezdů, které doposud absolvoval.

Summary

The author of this graduation theses on the theme „Bambini di Praga“ gives a complete information about the Czech children’s choir with a long tradition. He monitors its history in full details from the very beginning, it means from 1940 till today. He introduces its founders and choirmasters who are engaged in this choir today. He describes the School of Choir Singing by Bambini di Praga which was founded as a first private school of this type after a velvet revolution in Czechoslovakia.

In further chapters the author focuses on relationships inside the choir as well as on its influence on choir members. He draws from his own experience as a member of the Bambini di Praga. At the close of the theses he speculates upon a purpose of children’s choirs in 21st century.

There are several interviews with composers who ever composed for the choir in this theses as well as personal memories of Mrs. Blanka Kulinska, a choirmaster and one of the founders of the choir.

A complete repertoire of the choir, a full discography and a list of foreign concert tours are enclosed.

Obsah

Úvod	8
1. Historie	10
1.1 Hrabůvští zpěváci	10
1.2 Dětský pěvecký sbor Československého rozhlasu alias „Kulínčata“	11
1.3 Bambini di Praga	15
2. Sbormistři	22
2.1 Bohumil Kulínský, zakladatel sboru Bambini di Praga	22
2.2 Blanka Kulínská	25
2.3 Bohumil Kulínský ml.	27
2.4 Lukáš Jindřich	29
3. Škola sborového zpěvu při Bambini di Praga	31
3.1 Vznik Školy sborového zpěvu.....	31
3.2 Struktura školy a náplň výuky.....	31
3.3 Hodnocení žáků a výsledky práce	33
3.4 Současná situace.....	34
4. Kauza Bohumila Kulínského	35
5. Rozhovory s hudebními skladateli, kteří pro sbor komponovali	37
5.1 Ilja Hurník	37
5.2 Marek Kopelent.....	39
5.3 Otomar Kvěch	40
5.4 Lukáš Matoušek	43
5.5 Martin Smolka.....	45
5.6 Jiří Teml	46
5.7 František Xaver Thuri	48
5.8 Jan Vičar.....	49
6. Vzpomínka Blanky Kulínské na Bohumila Kulínského	52
7. Život v dětském pěveckém sboru	53
7.1 Vliv sborového života na osobnostní růst jednotlivců	53

7.2 Klady a zápory členství ve sboru z pozice osobní zkušenosti.....	55
8. Význam dětských pěveckých sborů ve 21. století.....	57
9. Závěr.....	59
10. Prameny a literatura.....	61
11. Přílohy	62

Úvod

„Drahokamem nebyvalé krásy je možné označit koncert sboru Bambini di Praga v chrámu sv. Mořice...“¹

„V jejich zpěvu je něco víc, co se vymyká z běžného rámce hudby a přesahuje všednost: přirozená inteligence, vnitřní disciplína, radost ze zpěvu, důvěra v uměleckou krásu hudby, které se děti dotýkají spolu s vynikajícími sbormistry...“²

„Bambini di Praga i jejich sólisté jsou na vrcholné úrovni, s bravurním a přesným, ale i vrcholně muzikálním využitím nejkrajnějších možností dětského zpěvu...“³

Když se řekne Bambini di Praga, jen málokdo v naší republice by si pod tímto názvem nedokázal nic představit. Není cílem této práce zabývat se událostmi posledních bezmála šesti let, které přinesly tomuto uměleckému tělesu spíše nežádoucí popularitu. Protože ale tyto skutečnosti nelze opominout ani vymazat z historie sboru, budu se jim ve stručnosti věnovat v jedné z kapitol. Skutečným důvodem volby tématu této práce byla snaha o ucelený a především objektivní pohled na tento sbor, a to nejen na jeho vznik, vývoj, činnost a výsledky, ale i na atmosféru uvnitř sboru, na vztahy mezi členy a sbormistry, mezi členy navzájem atd.

Na následujících stránkách detailně zmapuji historii sboru od jeho úplných počátků sahajících až do 2. světové války, přes působení v Československém rozhlasu až k samotnému zrodu názvu Bambini di Praga či založení soukromé Školy sborového zpěvu při Bambini di Praga. Představím hlavní aktéry sboru – rodinu Kulínských: zakladatele sboru doc. Bohumila Kulínského, jeho ženu PhDr. Blanku Kulínskou a syna Bohumila Kulínského, ale i nového sbormistra, který sice z rodiny Kulínských přímo nepochází, ale je s ní velice úzce spjatý. Určitým oživením v tomto historickém přehledu jsou rozhovory s několika významnými hudebními osobnostmi, které se sborem a s Kulínskými v nedávné či vzdálenější minulosti spolupracovaly, a dále výňatky z kritik koncertů a recenzí nahrávek, které byly publikovány v našich i zahraničních periodikách a odborném hudebním tisku. V dalších kapitolách se zaměřím na samotného člena sboru, jak své členství v pěveckém kolektivu vnímá, prožívá, jak ho ovlivňuje, čím ho sbor obohacuje, eventuálně o co ho ochuzuje. Toto téma rozeberu jednak v rovině obecné a jednak v rovině empirické, ve které se pokusím zprostředkovat svoji

¹ Rytmus, Praha, 1984

² Štafeta, Praha, 1984

³ Gramorevue, Praha, 1985

zkušenost z mnohaletého členství v pěveckém sboru. V závěru této práce se zamýšlím nad smyslem existence dětských pěveckých sborů v dnešní době, jaké jim tato doba dává podmínky a možnosti, mají-li tato umělecká tělesa ve 21. století vůbec smysl.

Vraťme se nyní na úplný začátek, kde jsou v jedné z odborných kritik Bambini di Praga přirovnávány ke drahokamu. Tento sbor byl vždy v našem kulturním světě skutečně považován za klenot. Se vši vážností se o něm dá hovořit jako o rodinném stříbře našeho národa. Ne náhodou Bambini di Praga jako vůbec první dětské umělecké těleso z Československa hostovaly v Japonsku. A následovala ještě mnohá další prvenství. Smyslem této práce je především poukázat na výjimečnost tohoto uměleckého tělesa spočívající zejména v jeho originalitě a profesionalitě, a na fakt, že tyto vlastnosti Bambini di Praga získaly díky svým zakladatelům a celoživotním průvodcům a opatrovníkům – rodině Kulínských. Poukázat na to, že i přes mnohé osudové rány a překážky si Bambini di Praga vždy dokázaly a stále dokážou udržet svoji výjimečnou pozici v uměleckém světě.

1. Historie

1.1 Hrabůvští zpěváčci

„Kulínčata“ byla v poválečném Československu pojmem. I když jejich oficiální název zněl Dětský pěvecký sbor Československého rozhlasu, jinak než „Kulínčata“ je nikdo nenazval.

Jejich vznik je spojen s Moravskou Ostravou Hrabůvkou. V roce 1940 tam začínající učitel Bohumil Kulínský založil svůj první sbor, který sestavil z místních žáčků Měšťanské školy a který později nazval Hrabůvští zpěváčci. Mladý sbormistr měl od počátku zcela zvláštní způsob výuky. Ani jedenkrát nepřinesl na zkoušku housle, ani jedenkrát nepoužil klavír. Skladby nebyly nacvičovány s podporou hudebního nástroje, ale zásadně jen přímou intonací z notového zápisu. Jediným nepostradatelným nástrojem byla ladička. A protože v té době neměl Bohumil Kulínský ještě tolik zkušeností, spolupracoval s ním zpočátku jako poradce prof. Jan Šoupal, sbormistr Pěveckého sdružení moravských učitelů.

Dětský pěvecký sbor Měšťanské školy v Hrabůvce – jak se původně sbor jmenoval – měl opravdu mimořádnou úroveň. Dokázal zazpívat velmi obtížné skladby, jako např. šestihlasou úpravu písně *Ej, ráno, ráno* od Rudolfa Kubína⁴ nebo jeho *Ukolébavku a Zdravici*. I přesto, že byla válka, sbor pokračoval ve své činnosti. Jeho působení bylo posilou v dobách, kdy naše země byla pod německou nadvládou, pomáhal pozvedat národní sebevědomí a dodávat naději do budoucnosti.

O kvalitách sboru svědčí jeho prvenství v celostátní soutěži dětských sborů v roce 1940, kterou vyhlásil školský rozhlas v tehdejším Protektorátu Čechy a Morava. Člen odborné poroty Karel Hába⁵ tehdy řekl: *„Považuji jen za milou povinnost vám a žákovskému sboru co nejsrdečněji poblahopřát ke krásnému výkonu a k první ceně, pro kterou vyzněl jasně znějící posudek odborné poroty, ale velkou většinou i hlasování škol, které závod poslouchaly. Prostý a nevyumělkovaný přednes – a toho si nejvíce cením – čistá intonace a přesný rytmus, tím jste zvítězili právem jak v povinné, tak i ve volných skladbách.“*⁶

⁴ Rudolf Kubín (1909–1973) – původem z Moravy, studoval na pražské konzervatoři. Inicivoval vznik ostravské konzervatoře a měl významný podíl na vzniku ostravského symfonického orchestru (dnešní Janáčkova filharmonie Ostrava). Ve své tvorbě těžil z folklorních zdrojů.

⁵ Karel Hába (1898–1972) – pracoval jako hudební pedagog, komponoval a koncertně vystupoval zejména s čtvrttónovými skladbami. Vydal řadu zpěvníků. Studoval na konzervatoři kompozici u Jaroslava Kříčky a Josefa Bohuslava Foerster.

⁶ ŠKÁPÍKOVÁ, J. *Bambini di Praga*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2007, s. 19.

V ostravském rozhlasu nahrál sbor svůj kompletní repertoár. Bylo to 11. června 1941, ale nahrávka se bohužel nedochovala. Když ve školním roce 1941/42 většina zakládajících členů ukončila docházku na Měšťanskou školu, muselo dojít ke generální obměně a sbor pak začal vystupovat pod názvem Hrabůvští zpěváčci. Kromě Ostravy koncertovali také v Praze, Brně, ve Valašském Meziříčí. I přes to, že naše země čelila hrůzám druhé světové války, Hrabůvští zpěváčci pořádali mnoho koncertů. A možná i to byly důvody, proč sbor vždy plnil koncertní sály a po svých vystoupeních se vždy dočkal bouřlivých ovací a pochvalných kritik.

Bohumil Kulínský – jako sbormistr vítězného sboru v soutěži tehdejšího školského rozhlasu – dostal po skončení války nabídku z Československého rozhlasu, zda by tam nechtěl založit dětský pěvecký sbor. Tu přijal a od 1. září 1945 se stal zaměstnancem Československého rozhlasu. Vedení Hrabůvských zpěváčků převzal ing. Ladislav Kulínský – bratr Bohumila Kulínského (ten ale za svým původním sborem zpočátku z Prahy pravidelně dojížděl). Na jednu sezónu byl sbormistrem Hrabůvských zpěváčků PhDr. Ivo Stolařík⁷.

Ještě tři roky existovali Hrabůvští zpěváčci bez vedení Bohumila Kulínského. Vystupovali na mnoha dobročinných koncertech, v ostravském rozhlasu natáčeli své písně, koncertovali v severomoravských a slezských městech. A není divu, že jako vynikající pěvecké těleso zpívali i prezidentu dr. Edvardu Benešovi a jeho manželce.

1.2 Dětský pěvecký sbor Československého rozhlasu alias „Kulínčata“

Dětský pěvecký sbor Československého rozhlasu byl sice založen k 1. září 1945, ovšem skutečné začátky sboru sahají do začátku třicátých let, kdy Československý rozhlas zahájil pravidelné školní vysílání. Pro tuto potřebu sestavil sbormistr Jan Kühn v roce 1931 skupinu dětí z pražských škol, z níž o rok později vznikl dětský pěvecký sbor, jenž nese jméno svého zakladatele v názvu – Kühnův dětský sbor. Podle potřeby rozhlasu zde natáčel stejně, jako např. Lýskovi Jistebničtí zpěváčci a později Hrabůvští zpěváčci Bohumila Kulínského. Ten, ve spolupráci s Karlem Hábou, který se po skončení druhé světové války stal vedoucím hudební redakce, založil oficiální Dětský pěvecký sbor Československého rozhlasu.

Téměř třicet let zaznívalo na vlnách Československého rozhlasu hlášení: „*Zpíval vám Dětský pěvecký sbor Československého rozhlasu pod vedením profesora Bohumila Kulínského*“. Za tu dobu se ve sboru vystřídaly tisíce dětí, které po svém sbormistrovi dostaly i charakteristické pojmenování: „Kulínčata“.

⁷ PhDr. Ivo Stolařík, CSc. (*1923) – hudební vědec, pedagog a sbormistr.

V tomto kolektivu působila také mladičká Blanka Bicanová, která se v pozdějších letech stala blízkou spolupracovnicí Bohumila Kulínského a v roce 1954 jeho ženou. Od tohoto data se manželé věnovali umělecké výchově mladé pěvecké generace v Praze společně. Osobnosti Blanky Kulínské se budu podrobněji věnovat v kapitole č. 2.2.

Dětský pěvecký sbor Československého rozhlasu (dále jen DPS ČsRo) se záhy zařadil ke špičkovým tělesům československého sborového umění. Inspiroval řadu českých skladatelů k tvorbě nových, stále náročnějších skladeb. Za téměř třicet let své práce vytvořil DPS ČsRo stovky rozhlasových a několik gramofonových nahrávek i desítky snímků pro československý film a televizi. Uskutečnil řadu úspěšných zahraničních zájezdů a spolupůčinkoval při provedení různých oratorních skladeb předních světových skladatelů s řadou významných dirigentů. Na profesionální úrovni plnil úlohu tělesa, kterému mohl být svěřen jakkoli náročný umělecký úkol.

Po dvou letech své existence zaznamenal sbor první velký úspěch, když zvítězil na Světovém festivalu mládeže v Praze. Byla to soutěžní přehlídka dětských a mládežnických sborů a představili se zde hudebníci z celé Evropy i z Indie.

O rok později, tedy v roce 1948, vycestoval DPS ČsRo, posílený o osmnáct nejzdatnějších členů Hrabůvských zpěváků, na svůj historicky první zahraniční zájezd do Švédska v rámci projektu Akce na pomoc evropským národům postiženým druhou světovou válkou. Koncertní program tvořily pouze skladby à capella. Mohla za to náhoda, protože klavírista Rudolf Zeman, který se sborem spolupracoval, byl na svatební cestě. Zazněly skladby Bedřicha Smetany, Josefa Bohuslava Foerster, Leoše Janáčka, Jaroslava Křičky, Ilji Hurníka a lidové písně v úpravách Františka Lýska a Vojtěcha Bořivoje Aima.

Při tomto turné sbor natáčel také v rozhlase ve Stockholmu. To byla pro místní obyvatele veliká událost a někteří z nich byli nadšeni z toho, že tak malý národ jakým Češi byli, má tak nádhernou a bohatou dětskou sborovou literaturu. Je nutné dodat, že v tomto období se soudobý sborový repertoár teprve rodil.

Koncertní cesta do Švédska znamenala pro DPS ČsRo velký úspěch. Získal zde srdce posluchačů a od předních švédských hudebních kritiků sklídl pouze slova chvály. Zájezdem do Švédska fakticky skončila existence sboru Hrabůvských zpěváků. Sice ještě koncertovali, např. na Matiné dětských souborů v ostravském divadle pod vedením ing. Ladislava Kulínského, ale pak byla činnost tohoto sboru ukončena.

V roce 1949 zaznamenal DPS ČsRo další výrazný úspěch. Získal druhou cenu v mezinárodní soutěži pěveckých sborů z celého světa v Llangollen ve Walesu.

Pár měsíců nato vyjel sbor do Německé demokratické republiky. Jako první československé těleso tam byl pozván, aby navazoval přátelské kontakty mezi ČSR a NDR. Tomuto zájezdu předcházela ostrá kritika veřejnosti: „*Proč těm vrahounům vezeme naše děti?!*“⁸ a další. Díky tomuto zájezdu se ovšem začala tvořit základna dlouhé řady písni národů z celého světa známá pod názvem *Letem světem*. Sbor s ní po léta slaví úspěchy na českých i mezinárodních pódiích a právě z NDR si přivezl první písně.

Roku 1953 působil v Československém rozhlasu jako hudební režisér a dramaturg dětského pěveckého sboru Viktor Kalabis⁹ a pomalu utvářel profil sboru. Od jednoduchého repertoáru, který tvořily převážně úpravy lidových písni, se díky jeho dramaturgickému vedení začal sbor dostávat do vyšších uměleckých rovin a získával stále větší věhlas.

Od roku 1951 začal s DPS ČsRo pracovat druhý sbormistr – Blanka Bicanová, později Kulínská. Do této role se vypracovala z pozice řadového zpěváka.¹⁰ Podle zákonů platných v tehdejší době nesměli manželé pracovat na jednom pracovišti. Po celou dobu svého působení v Československém rozhlasu musela tedy Blanka Kulínská pracovat jako externí zaměstnanec.

DPS ČsRo pravidelně natáčel, koncertoval, jeho kvalita rostla díky stále náročnějším úkolům, které dostával. Byla to doba, kdy mnoho skladeb teprve vznikalo. Skladatelé se učili pro DPS ČsRo psát. Ale čím lépe tento sbor zpíval, tím větší výzvou byla pro soudobé autory původní tvorba věnovaná právě jemu. Začaly vznikat stále krásnější a náročnější skladby. Sboru své skladby věnovali např. Petr Eben, Ilja Hurník, Jan Hanuš, Otmar Mácha, Jaroslav Křička a mnoho dalších a DPS ČsRo je premiéroval. Na další zahraniční turné vyjel sbor až v roce 1958, konkrétně do Rumunska.

Šedesátá léta byla pro sbor bohatá na mnoho významných událostí. Hned v roce 1960 oslavil sbor patnácté výročí založení. Následně začal pravidelně jezdit do Německé demokratické republiky, navštívil Rakousko, Itálii, Bulharsko, Maďarsko a další evropské země. V československé premiéře v roce 1964 uvedl skladbu *A Ceremony of Carols* pod názvem *Slavnost vánoční*. Tuto skladbu také natočil a Supraphon ji v roce 1967 vydal pod názvem *Chvála koled*. Na základě této nahrávky byl sbor přizván ke spoluúčinkování ve *Velké mši h moll* Johanna Sebastiana Bacha s dirigentem Antoinem de Baierem. Právě tento

⁸ ŠKÁPÍKOVÁ, J. *Bambini di Praga*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2007, s. 41.

⁹ Viktor Kalabis (1923–2006) – hudební skladatel, hudební redaktor a muzikolog, jeden ze zakladatelů soutěže Concertino Praga.

¹⁰ Tato skutečnost se v historii sboru bude shodou okolností ještě opakovat. Nebylo to totiž naposledy, kdy se sbormistrem stal bývalý člen sboru.

dirigent slyšel nahrávku *A Ceremony of Carols* a byl tak okouzlen, že se rozhodl sbor do mše obsadit.

Repertoár sboru se postupně velmi rozšířil, zahrnoval skladby od jednoduchého jednohlasu až po komplikovaný vícehlas, skladby barokní, skladby klasiků i romantiků až po skladby vzniklé ve dvacátém století, ale také skladby výlučně určené pro dětské sbory, které psali například Otakar Jeremiáš, František Hertl, Jan Hanuš, Zdeněk Lukáš a jiní.

Další léta sbor opět pravidelně nahrával a jezdil na koncertní turné. Když na jaře roku 1969 odjížděl do Skandinávie, nikdo netušil, že se vrátí do „jiné země“. V Československu probíhala výměna stranických funkcionářů, nastalo období normalizace. Přišla léta, kdy se zapomnělo na vše, co Bohumil Kulínský se svým sborem dokázal, kdy se zapomnělo na skutečné zásluhy a očekávaly se zásluhy „jiné“. DPS ČsRo sice získával postupem času stále větší věhlas a jezdil stále častěji na zahraniční turné, ale Bohumil Kulínský se nechtěl politicky angažovat a děti ideologicky ovlivňovat. Za něj mluvila jeho práce. Problémy začaly po koncertním zájezdu do Itálie v roce 1970. Tam totiž manželé Kulínští připustili, aby děti bydlely v klášteře. A právě tato koncertní cesta se stala klíčovou pro celou další historii sboru.

Sbor od té doby navštívil ještě Švýcarsko a Francii a v roce 1973 odjel na další turné do Itálie. Ale už v té době vystupoval pod názvem I Bambini di Praga, protože v Itálii se různě psalo, že přijedou I Bambini di Praga, což v překladu znamená Děti z Prahy. Italové dokonce takto sbor oficiálně nazývali. Vedení rozhlasu začalo pomalu ztrácet přehled o všech akcích a zájezdech a mezi ním a Bohumilem Kulínským sílilo stále větší napětí. Když se stal šéfem hudební redakce v Hlavní redakci pro děti a mládež soudruh Vlastimil Dolejš, bylo rozhodnuto. Bohumil Kulínský byl z Československého rozhlasu k poslednímu dubnu roku 1973 vyhozen. Tím se zpřetrhala téměř třicetiletá historie sboru pod jeho vedením. Od toho okamžiku se jméno Kulínský stalo v Československém rozhlase nežádoucím a na všech snímcích, které za svou éru se sborem vytvořil, se objevila popiska „NEVYSÍLAT“.

Tato nelehká doba však také ukázala, jak hluboké byly umělecké a především lidské vztahy mladých zpěváků a jejich rodičů k oběma sbormistrům. Všichni členové tehdejšího sboru odmítli dále spolupracovat s Československým rozhlasem a odešli spolu se svými sbormistry. Tak vznikla paradoxní situace. Od 1. května 1973 existoval v Praze profesionální dětský sbor se dvěma sbormistry bez ekonomického zázemí a možnosti zkoušet, zatímco Československý rozhlas neměl sbor žádný. Záhy se však našli stateční lidé, konkrétně pan Karel Tesař, ředitel základní školy v Praze – Karlíně na Lyčkově náměstí, který poskytl sboru

manželů Kulínských prostory ke zkoušení. Sbor zahájil novou etapu své činnosti pod půvabným italským názvem Bambini di Praga. Zřizovatelem sboru se stala Tesla Strašnice.

Na místo v DPS ČsRo po Bohumilu Kulínském nastoupil Čestmír Stašek. Přivedl si do sboru nové členy a opět začal natáčet.

1.3 Bambini di Praga

Již v prvních měsících působení mohl sbor Bambini di Praga (dále jen BdP) díky své vysoké umělecké úrovni přijmout nabídku japonské koncertní agentury Japan Arts Corporation k dvouměsíčnímu turné po Japonsku, které se uskutečnilo v létě roku 1973. Po návratu z úspěšného turné začaly BdP pozvolna pronikat do povědomí kulturní veřejnosti. Stále častěji přicházely nabídky na vystupování v televizi a ve filmu, vznikaly nahrávky nových gramofonových desek. BdP se staly vyhledávaným uměleckým tělesem nejen pro tuzemské, ale i zahraniční koncertní agentury. Jak bylo již zmíněno v minulé kapitole, výjimku tvořil Československý rozhlas. V něm se v následujících pěti letech nesměla vysílat jediná nahrávka z bohaté fonotéky, kterou zde Bohumil Kulínský se svým sborem v letech 1945–1973 vytvořil.

Důležitým mezníkem v dalším vývoji BdP byl rok 1976. Tehdy vstoupil na sbormistrovskou scénu syn Bohumila a Blanky Kulínských, sedmnáctiletý Bohumil. Vytvořil další, v pořadí již čtvrté společenství „Kulínčat“ – Bimbi di Praga, což v překladu znamená Dětičky z Prahy. Mezi Bimbi patřili nejtalentovanější a nejmenší zpěváci ve věku od šesti do deseti let z přípravných oddělení sboru BdP. Bimbi di Praga vystupovaly v televizi, účinkovaly na mnoha koncertech a dokonce natočily jednu malou desku dětských písniček. Jmenovala se *Papírová čepice* (titulní píseň patří k nejoblíbenějším písním Blanky Kulínské). V roce 1977 se Bohumil stal sbormistrem koncertního sboru BdP. Vznikem rodinného triumvirátu začala opět nová éra. Tehdy nejmladší československý sbormistr vtiskl sboru pečeť svého mládí, fantazie, vtípu a kreativity.

Počínaje rokem 1979 se na dalších deset let ujal sboru Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK a poskytl mu právní i ekonomické zázemí. Bohumil Kulínský starší se stal uměleckým vedoucím sboru, Blanka Kulínská a syn Bohumil zůstali sbormistry.

Na konci sedmdesátých a začátku osmdesátých let začal sbor pravidelně koncertovat v Německé demokratické republice, kde rovněž natáčel pro tamější televizi.¹¹

¹¹ Po roce 1989 tato forma spolupráce s německou televizí skončila.

V roce 1983 oslavily BdP 10. výročí založení sboru. Slavnostní koncert se konal 7. dubna ve Dvořákově síni Domu umělců. Na programu byly skladby Ivana Kurze, Jana Klusáka, Martina Smolky, Ivany Loudové, Marka Kopelenta, Lukáše Matouška, Luboše Fišera a Jana Hanuše. Po koncertě vyšla v Mladé frontě tato kritika: „...*Těžko si představit náročnější způsob koncertu než ten, jímž sbor Bambini di Praga oslavil desetileté výročí své umělecké činnosti. Celkové vyznění večera potvrdilo, že Bambini di Praga dokáže inspirovat skladatele k vyjádření hlubokých uměleckých záměrů, přesahujících běžně chápaný účel dětského sboru.*“¹²

V témže roce se BdP zúčastnily letního festivalu sborové tvorby, který se konal ve Francii. Francouzský tisk poté nešetřil chválou: „...*Po staletí se člověk tázal, jakého pohlaví jsou andělé. Letní festival sborové tvorby v kostele Saint-Louis-en-l'Île přinesl jednoznačnou odpověď. Od posledního koncertu už to víme bez nejmenších pochybností. Bambini di Praga jsou převážně holčičky! V tom roji dvaceti dívek jsou pouze dva malí chlapci sotva postřehnutelní. Ale všichni mají nebeské hlasy neposkvrněného křišťálu. Tito andělé zpívají ve všech jazycích ke slávě hudby několika staletí...*“¹³

Ani mezinárodně proslulý festival Pražské jaro nebyl sboru BdP zapovězen. 12. května BdP zahajovaly festival u hrobu Bedřicha Smetany, 16. května účinkovaly na festivalovém koncertě k Mezinárodnímu roku mládeže, kde vystoupil také Severáček manželů Uherkových.

V létě 1985 vyjely již po čtvrté BdP do Japonska, poté následovala cesta do Anglie a v prosinci tradiční vánoční turné po Německé demokratické republice. O rok později vycestoval sbor do Mongolska a Finska. Opět navštívil Německou demokratickou republiku, natočil svůj vánoční program pro berlínskou televizi a následně navštívil Německou spolkovou republiku.

V únoru 1987 byly BdP hostem 3. ročníku Mezinárodního festivalu dětských pěveckých sborů ve francouzském Nantes. Na něm uvedly v premiéře *Tři malé liturgie boží přítomnosti* Oliviera Messiaena a koncertní symfonii Petra Ebena *Noční hodiny*. Koncertu se zúčastnili oba skladatelé. Sbor BdP a orchestr Loirské filharmonie dirigoval tehdy sedmadvacetiletý Bohumil Kulínský. Po koncertě vyšly ve francouzských novinách opět pochvalné kritiky: „...*Orchestr Loirské filharmonie se skvěle uvedl věrným provedením tohoto náročného díla.*“

¹² Mladá fronta, Praha, 1983.

¹³ ŠKÁPÍKOVÁ, J. *Bambini di Praga*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2007, s. 108-109. France-Soir, Paříž, 24. 9. 1983, článek *Z andělů se stali muzikanti*.

Mladý sbor Bambini di Praga, který přijal účast, nastudoval dílo v rekordním čase po nepřijemnostech s předešlým sborem, omráčil dokonalým dodržováním rytmu, bezchybnou přesností intonace i krásným zabarvením hlasů. Za dirigentským pultem stál sedmadvacetiletý dirigent Bohumil Kulínský, výjimečně talentovaný syn Blanky a dr. Bohumila Kulínského, obou zakladatelů tohoto souboru mimořádných kvalit. Dílo bylo uvedeno ve vynikajícím pojetí a za řízení dirigenta, který prokázal mimořádné dispozice pro interpretaci tohoto stylového období v hudbě...¹⁴ nebo „...Děti vystihly dílo tak, že sám Messiaen byl z toho nadšen a ohromen. Mladý dirigent, kterému není ještě třicet, působil profesionálně a klidně na všechny, s kterými byl v kontaktu, na zpěváky i na muzikanty. Publikum, které netušilo zákulisí příprav, se nechalo spontánně unést kvalitou interpretace a nadšením těch ‘Malých liturgistů’...¹⁵

Po návratu z Francie Bohumil Kulínský starší zkolaboval. Byl těžce nemocný a o rok později zemřel. Tím bohužel skončil rodinný triumvirát a uzavřela se další z etap historie sboru BdP.

Ani tato smutná událost ovšem nijak nepoznamenala chod sboru a jeho hlasovou a pěveckou kvalitu. Nadále koncertoval jak v Československu, tak po celém světě.

Po roce 1989, kdy se Československo stalo opět svobodnou zemí, se i možnosti sbormistrů Kulínských značně rozšířily, a to především v oblasti koncertování v zahraničí. Roku 1990 se sbor osamostatnil a stal se soukromým tělesem Blanky Kulínské.

21. dubna 1990 se BdP zúčastnily mše svaté, kterou sloužil papež Jan Pavel II. při své návštěvě v Praze. O měsíc později sbor odletěl na historicky první turné do Spojených států amerických. BdP se tak staly prvním dětským pěveckým sborem z Československa, který po 2. světové válce navštívil Spojené státy americké.

Po dlouhém přemlouvání a téměř dvacetileté, nucené přestávce se Kulínští vrátili do Československého rozhlasu. Vedení sboru se tedy opět ujal Bohumil Kulínský, tentokrát mladší, společně s maminkou Blankou Kulínskou. Po svém předchůdci převzali děti, které v něm zůstaly, ty ale brzy odešly. Rozhlasový sbor vznikl jako nový kolektiv složený z dětí, které vycházely ze Školy sborového zpěvu při Bambini di Praga. O Škole sborového při Bambini di Praga a o struktuře sboru se zmiňují v kapitole č. 3.

¹⁴ ŠKÁPÍKOVÁ, J. *Bambini di Praga*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2007, s. 130. Presse Oc. – 23. 2. 1987.

¹⁵ ŠKÁPÍKOVÁ, J. *Bambini di Praga*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2007, s. 130. Ouest France, 1987, článek *Kouzelný závěr sboru Bambini di Praga pro Petra Ebena a Oliviera Messiaena*.

Vedle bohaté koncertní činnosti doma i v zahraničí se BdP v nadcházejících letech věnovaly také nahrávání kompaktních disků (zejména u společností Multisonic, Supraphon atd.). Vznikla tak velice rozmanitá a rozsáhlá diskografie, která shromažďuje tituly obsahující všechny druhy žánrů, které BdP interpretovaly. Vedle titulů z oblasti vážné hudby, (např. Dvořákovy *Moravské dvojzpěvy*, *World Famous Sacred Choral Works – Ave Maria, Ave Verum Corpus*) sbor pořídil i nahrávky našich a zahraničních lidových písní (např. *Ovčáci a čtveráci*, *Skákal pes...*, *Letem světem s Bambini di Praga*), nahrávky českých, moravských a světových koled (např. *České koledy*, *Moravské koledy*, *World Famous Christmas Carols*) a dále celou řadu různých kompilací (např. *Já, písnička 1–5, Zpívání o lásce*)¹⁶.

Ve všech případech se jedná o nahrávky vysoké kvality, o čemž svědčí nejen značný posluchačský zájem a nemalý počet prodaných nosičů, ale také pochvalné recenze vydaných titulů. Za všechny uvedme alespoň ukázky ze tří z nich:

„Soubor Bambini di Praga není v církevním repertoáru zdaleka žádným nováčkem, uměl se v něm uplatnit na nejvyšší profesionální úrovni dávno před sametovou revolucí a má v něm ze všech českých dětských sborů největší zkušenosti...

Ani stopy po nějaké náhodnosti, celý sled desky je promyšlen, pestrým střídáním jednotlivých sólistů či doprovodných miniansámbľů vtipně vykontrastován a současně propojen nedefinovatelným kouzlem křišťálově intonujících vokalistů, kteří jsou teprve ve věku, kdy si dětství podává ruku s mládím...

*Po nádherně vroucím verdiovském vstupu (Laudi alla Vergine Maria z *Quattro pezzi sacri*), s jeho úchvatně znělými pianissimy, následuje velebný Bach (část z Magnificat), zpestřený v malém ansámblovém doprovodu obzvlášť trefně exponovaným cembalem (Josef Kšica). Maximálně oprostěně a vtíravě dizonující pásma Poulencových Litanies á la Vierge Noire, okořeněné jemným zvukem varhan, je střídáno čtyřminutovým Haydnovým Magnificat s půvabnými sóly a řetězcem jímavých zvolání v podobě snad nejkratší církevní sborové perly 20. století – Kodályova Ave Maria...*

Za vrchol nahrávky bych jednoznačně označil báječně prostorově rozprostřené podání Kopřivova slavného Salve Regina a interpretaci Brittenova cyklu Chvála koled jakožto příklad skutečně vzácné syntézy svěžesti a profesionality, kterou se mohou pochlubit pouze Bambini.“¹⁷

¹⁶ Přehled kompletní diskografie sboru BdP je přílohou této práce.

¹⁷ *World Famous Sacred Choral Works - Ave Maria*, Multisonic, 1992, autor recenze Miloš Pokora.

„Neúprosné zákony trhu pochopil i jeden z našich nejsnáze exportních hudebních artiklů, soubor *Bambini di Praga*, sbormistrů Blanky a Bohumila Kulinských. Pod producentským dohledem druhého jmenovaného sbormistra připravil pro své obdivovatele, ale v podstatě pro každého, výběr zlidovělých a notoricky známých skladeb ve sborové interpretaci *Já, písnička*...

S vydavatelským záměrem jistě není třeba polemizovat, výjimečné hlasové vybavení *Bambini di Praga* může oslovit tisíce těch, kteří mají potřebu u letního táboráku na chalupě poslouchat známé evergreeny v poněkud netradičním provedení. Výběr *Já, písnička* je tak pro mnohé ideální investice...¹⁸

„Barevnost zvuku dětského sboru může být různá. Od uličnické ostrosti písniček, přes hebkost dívčích tónů v lidové písni až po křišťálovou či istotu ocelově lesklých hlasů v kantátách. *Bambini di Praga* je sbor vlastníci všechny tři zmíněné polohy barevnosti a ještě několik dalších, udivujících posluchače...

Na pultech obchodů se právě objevují dvě nová CD, určená pohodě vánočních dnů: *Moravské koledy* (koledy v interpretaci sboru a cimbálové muziky *Hradišťan*) a *Heavenly Voices* (vánoční koledy zpívané bez doprovodu). Všechna hodnotící slova o sboru *Bambini di Praga* se právě v těchto dvou posledních nahrávkách proměňují v čistotu hodnotného výkonu a zároveň vysvětlují název poslední z nich. *Bambini di Praga* mají opravdu nebeské hlasy.¹⁹

Vrcholnou koncertní událostí nového tisíciletí byl pro BDP koncert na Mezinárodním hudebním festivalu Pražské jaro v červnu 2003, na kterém zazněla vesměs velice náročná (umělecky i posluchačsky) díla skladatelů 20. století: *Květ z ráje* Lukáše Matouška, *Letnice* Ilji Hurníka, *Hrst orlích per* Jana Hanuše, *Tres canti studiosorum* Zdeňka Lukáše, *Etudy pro Bambini* Martina Smolky, *Pět lidových písní* Marka Kopelenta a *Uspávanky* Miloslava Ištvana. Odborný hudební tisk nenechal tento výjimečný hudební počín bez povšimnutí:

„Nebývale náročný program přednesly *Bambini* s lehkostí a s neskryvaným interpretačním zájmem...

Kopelentovy úpravy lidových písní by skoro mohly svého tvůrce co do hudebního jazyka zapřít, neboť v nich v první řadě ponechal prostor čisté písni (ukázaly se skvěle disponované sólistky sboru). Smolkovy *Etudy*, vytvořené pro *Bambini* a počítající se schopnostmi utvářet a modifikovat zvuk i s precizností rytmickou, daly sboru příležitost předvést vše, co umí, a *Bambini* toho brilantně využily (včetně ojedinělého výkonu sólistky). Za interpretační vrchol

¹⁸ *Já, písnička*, Multisonic, 1998, autor recenze Milan Štefl.

¹⁹ *Moravské koledy*, Multisonic, 1998 a *Heavenly Voices*, Supraphon, 1998, autor recenze PhDr. Eva Vítová.

*programu považují provedení Uspávanek Miloslava Ištvana na překrásný text Jana Skácela. Neobvykle obtížná pětidílná skladba, vytvořená a dedikovaná sboru Bambini di Praga, přináší interpretační těžkosti, se kterými by si ne každý soubor poradil. Skladatel, jenž pro dětský sbor komponoval zcela ojediněle, zde užil pasáží polyrytmických i polymelodických a předpokládal technickou vyspělost, s níž se u Bambini di Praga setkal. Celým programem Bambini di Praga prokázovaly, že jsou sbor výjimečných kvalit a ojedinělých možností.*²⁰

Srpen 2002 přinesl sboru BdP velkou ránu. Rozvodněná Vltava zdevastovala Lyčkovu náměstí v Karlíně, takže BdP byly nuceny své sídlo opustit. Nový domov sbor našel v Praze 6 – Bubenči.

V roce 2004 zasáhla sbor Bambini di Praga další velká rána, tentokrát osudová. Bohumil Kulínský byl obviněn z pohlavního zneužívání nezletilých sboristek a ohrožování mravní výchovy mládeže. Na chystané turné po Japonsku a Jižní Koreji odletěl sbor pouze pod vedením Blanky Kulínské. Se sbormistrováním začal Blance Kulínské pomáhat tehdy devatenáctiletý Lukáš Jindřich – bývalý člen sboru a autor této práce.

Od ledna 2005 tedy pracuje sbor pod vedením sbormistrů PhDr. Blanky Kulínské a Lukáše Jindřicha. Za tuto dobu sbor absolvoval několik zahraničních zájezdů, převážně do Jižní Koreje, vystupoval na mnoha významných akcích (např. koncert pro účastníky kongresu EAS – Evropská asociace pro školní hudbu, koncert pro účastníky XIV. Ministerského zasedání Evropské Unie Skupiny Rio, 22. Mezinárodní kongres účastníků kosmických letů – ASE Pratur 2009, Benefiční koncerty Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové), byl hostem několika mezinárodních pěveckých festivalů a v červnu minulého roku spolupracoval na umělecko-pedagogickém projektu *Špalíček* Bohuslava Martinů.

V současné době BdP stále patří ke špičkám českého sborového umění a jsou jedním z předních představitelů české hudební kultury v zahraničí. Tento vytríbený kolektiv mladých zpěváků, převážně dívek ve věku od dvanácti do dvaceti let, je schopný díky profesionálnímu vedení svých sbormistrů zvládat na vysoké úrovni veškeré umělecké úkoly. Spolupracuje s předními českými orchestry a soubory (Česká filharmonie, Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, Pražská komorní filharmonie, Hradišťan Jiřího Pavlici), pravidelně obohacuje pražský koncertní život a vystupuje v hudebních pořadech našich a zahraničních rozhlasových a televizních společností (např. Adventní koncerty v České televizi, vystoupení v EBS – jihokorejské televizní společnosti, která o něm v roce 2009 natočila dokument).

²⁰ PhDr. VÍTOVÁ, E. Bambini a soudobá hudba. *Harmonie*, srpen 2003.

Jedinečný zvukový obraz tělesa je dán jednotnou hlasovou výchovou, na kterou je kladen největší důraz a které se oba sbormistři věnují při všech zkouškách. Specifická hlasová kultura sboru je dána i tím, že žádný z řadových zpěváků ani sólistů se nesmí školit u jiných pedagogů. Sbor vyniká precizní intonací a technickou jistotou, za něž sklízela a doposud sklízí mnoho obdivných kritik jak na domácí scéně, tak v zahraničí.

Repertoár BdP je velmi pestrý a zahrnuje velké množství žánrů. Najdeme v něm díla z období renesance, baroka, klasicismu, sborovou tvorbu 19. a 20. století, lidové písně národů z celého světa a vánoční koledy Evropy a Ameriky zpívané v originálních jazycích, nechybějí ani lidové písně z Čech, Moravy a Slezska. Naprostou samozřejmostí je pro mladé zpěváky také interpretace zcela odlišných hudebních stylů, jako je pop-music či jazz.

2. Sbormistři

2.1 Bohumil Kulínský, zakladatel sboru Bambini di Praga

Česká republika si nemůže stěžovat na nedostatek špičkových dětských pěveckých sborů. Jejich vynikající úroveň dokazují ceny z prestižních mezinárodních soutěží²¹ i zájem zahraničních uměleckých agentur. Za touto skutečností stála práce několika osobností dětského sborového zpěvu. Tři nejvýznamnější sbormistři patří však již bohužel minulosti: Jan Kühn²², František Lýsek²³ a Bohumil Kulínský.

Pro většinu ctitelů sborového zpěvu byl zasloužilý umělec doc. PhDr. Bohumil Kulínský, CSc. především znamenitým sbormistrem. O jeho další odborné práci se už tolik neví, i když byla také velmi důležitá.

Narodil se 25. srpna 1910 v Petřvaldě v okrese Karviná na Ostravsku v chudých poměrech (byl druhý ze šesti dětí a matka brzy zemřela). Jako většina dospívajících chlapců v tomto kraji byl předurčen hornickému řemeslu. Již od dětství se učil hrát na housle a violoncello. V poznávání hudby pokračoval i v době, kdy byl zaměstnaný. Od čtrnácti let pracoval postupně jako horník, pomocník důlního měřiče a strojvůdce na dole Pokrok. I když se hudbě mohl věnovat jen velmi málo, jeho talent a touha po vzdělání se prosadily. Za podpory celé početné rodiny vystudoval později učitelský ústav, který absolvoval v roce 1935 v Opavě. Přivydělával si hudebním doprovodem němých filmů v kinosálech nebo tím, že po večerech vystupoval v různých kavárenských zařízeních. Také dával soukromé hodiny hry na smyčcové nástroje. Všechny peníze, které vydělal, dával na chod rodiny. Po smrti otce totiž na něj a jeho staršího bratra Aloise byla rodina odkázána. Po čtyřletém studiu nastoupil vojenskou službu.

Roku 1937 zahájil ve Staré Bělé u Ostravy svou pedagogickou činnost. Po jediném roce byl přeložen do Hrabůvky. Nastoupil na obecnou školu a později na měšťanskou školu, kde vyučoval hudební výchovu. Tam roku 1940, jak jsem již zmiňoval v kapitole č. 1.1, založil dětský pěvecký sbor Hrabůvští zpěváčci, který se brzy proslavil v kraji a později,

²¹ Např. v belgickém Nerpeltu, italském Arezzu, anglickém Llanghollenu.

²² Jan Kühn (1891–1958), operní pěvec a sbormistr, zakladatel Českého pěveckého sboru (dnes Pražský filharmonický sbor) a Kühnova dětského sboru.

²³ František Lýsek (1904–1977), pedagog, sbormistr a folklorista, roku 1945 založil a do konce života řídil Brněnský dětský sbor. Národní umělec (1975).

prostřednictvím rozhlasu, po celé zemi. O jeho životním poslání bylo rozhodnuto. Mladý sbormistr se ale nechtěl spokojit s dosaženým vzděláním.

V letech 1943–1945 dojížděl do Prahy a byl soukromým žákem Jaroslava Kříčky a Jaroslava Řídkého²⁴, u kterých studoval kompozici. Učil na Měšťanské škole v Bubenči (tato v současné době základní škola je shodou okolností nynějším sídlem sboru Bambini di Praga) a později byl jmenován profesorem na Masarykově gymnáziu v Křemencově ulici. Vyučoval také na mnoha jiných pedagogických gymnáziích. Poté začal studovat na Filosofické fakultě Karlovy univerzity obor fonetika. Na Lékařské fakultě Karlovy univerzity navštěvoval přednášky z laryngologie.

Jak jsem již uvedl v kapitole 1.2, v roce 1945 Bohumil Kulínský založil další sbor – Dětský pěvecký sbor Československého rozhlasu, který vedl až do roku 1973. Od roku 1954 s ním spolupracovala jeho manželka Blanka Kulínská.

Vysokoškolské studium ukončil Bohumil Kulínský v roce 1951 doktorátem z filozofie (titul PhDr.) na základě rigorózní práce *Fonetická studie o dětském hlase*.

Za mimořádné pracovní výsledky mu bylo v roce 1956 uděleno vyznamenání Za zásluhy o výstavbu.

Bohumil Kulínský byl také hudebním vědcem a teoretikem. Jeho celoživotní úsilí bylo zaměřeno na vytvoření a prosazení nových metod práce v dětském sboru, které vycházely z důkladné znalosti pěvecké techniky. Správnému tvoření tónu věnoval při sborových zkouškách mnoho času, vedl hlasový výcvik celého pěveckého kolektivu.

Intenzivně se věnoval intonační problematice a vyvinul vlastní „tvořivou intonační metodu“, jejíž osvojení umožňuje zpívat v podstatě z listu průměrně těžký vícehlasý notový zápis. Zpěváci, kteří si metodu osvojili, neměli se studiem nových partů nikdy potíže. Tato metoda byla pro sbor mimořádně důležitá. Intonační metoda Bohumila Kulínského²⁵ byla oceněna i mnoha zahraničními odborníky.

V roce 1957 začal Bohumil Kulínský pracovat na výzkumu „nemuzikálního“ sluchu. Vycházel z předpokladu, že neexistuje nemuzikální sluch, ale pouze sluch zanedbaný. Vytvořil soubor zvláštních sluchových cvičení a navrhl konstrukci speciálního zrakového analyzátoru. Tento přístroj, zvaný Visotón, který si nechal v roce 1978 patentovat, umožňoval pomocí světelných signálů kontrolu správné intonace i určení absolutní výšky tónu. Závěry

²⁴ Jaroslav Řídký (1897–1956) – byl český hudební skladatel, dirigent a pedagog, dva roky byl druhým harfistou v České filharmonii, člen České akademie věd a umění.

²⁵ Publikace: KULÍNSKÝ, B. *Učíme se zpívat z not*, 1. vydání. Praha Panton, 1960. 84 s. ISBN 80-7039-139-1.

své práce zformuloval v rozsáhlé studii nehudobního sluchu²⁶ a dokázal, že i zcela nevyvinutý sluch lze touto speciální metodou překvapivě zlepšit.

Počátkem šedesátých let Bohumil Kulínský vydal tři publikace, které byly výsledkem jeho sbormistrovské praxe. Byly to: *Učíme se zpívat z not*, *Intonace pro instrumentalisty* a *Intonace pro vojenské hudební školy*. Jeho studie o nehudobním sluchu se stala předlohou habilitační práce, kterou obhájil v roce 1963 na Karlově univerzitě. Následně mu byl udělen titul docent. O dva roky později byl jmenován docentem hudební výchovy na Pedagogické fakultě v Hradci Králové, kde působil do roku 1983.

V roce 1969 mu byl udělen titul kandidát věd a vyšla jeho další publikace s názvem *Člověk potřebuje hudbu*.

V roce 1973 byl z politických důvodů donucen odejít z Československého rozhlasu. V téže roce založil dětský pěvecký sbor Bambini di Praga, který rovněž dovedl k vrcholnému mistrovství. Způsob interpretace nejedné skladby představoval na dlouhou řadu let přímo modelový vzor.

Další kniha – *Vokální stenografie* vyšla v roce 1983. Zde se Bohumil Kulínský pokusil vytvořit nové písmo, umožňující zápis tónů bez tradiční, pětlinkové osnovy. Chtěl klasické notové písmo zjednodušit a jeho zápis zrychlit jednoduššími prvky. Toto písmo mělo sloužit v situacích, kdy bylo potřeba rychle zaznamenat melodii, intonační cvičení nebo opsat nějakou píseň. Jeho nevýhodou bylo, že bylo komplikované a bylo těžké do něj proniknout. Tato metoda se v praxi příliš neujala.

Za svoji sbormistrovskou i další hudebně teoretickou práci byl Bohumil Kulínský v roce 1983 jmenován zasloužilým umělcem.

Bohumil Kulínský zemřel 11. dubna 1988 ve věku nedožitých 78 let. Rysy jeho osobnosti nejlépe vystihla Jitka Slavíková v článku *Za Bohumilem Kulínským*, který napsala po jeho smrti a nechala otisknout v Hudebních rozhledech:

„S odchodem Bohumila Kulínského staršího se uzavřela významná kapitola československého sborového zpěvu. Často nám, svým ‚Kulínčatům‘, říkával: ‚Nejste nenahraditelní‘. Vedl nás nejen k lásce k hudbě, ale učil nás i skromnosti a pokoře. Nebyli jsme nenahraditelní, protože na naše místa přicházeli noví a noví zpěváci, kteří se pod jeho vedením vypracovali záhy ve stejně výborné členy sboru, jakými byli jejich předchůdci. Bohumil Kulínský však nenahraditelný je. Protože jeho vědecké výzkumy byly ojedinělé a objevné, protože to byl člověk nesmírně moudrý, protože dětem rozuměl a měl je rád,

²⁶ KULÍNSKÝ, B. *Máte hudební sluch? – Praktická studie o nehudobním sluchu*. 1. vydání. Praha SHV, 1964. 84 s.

protože uměl být velice přísný a náročný, ale i milý a kamarádský a dovedl poutavě vyprávět o hudbě i nejnovějších poznatcích ze všech oborů lidského vědění, či chodit se ‚svými‘ dětmi při letních soustředěních na túry na Sněžku nebo hrát badminton...

...protože znamenal nezapomenutelnou etapu v dětství každého svého zpěváčka²⁷“.

2.2 Blanka Kulínská

Narodila se 11. ledna 1935 v Chlaponicích – vesničce vzdálené asi pět kilometrů od Písku. Matka Anežka byla v domácnosti a věnovala se výchově dvou dcer (sestra Václava je o čtyři roky mladší), později začala pracovat jako průvodčí dopravních podniků. Otec Václav Bican byl krejčí. Po absolvování vojenské služby v Praze se v roce 1939 rodina do hlavního města přestěhovala a tatínek byl zaměstnán jako poštovní úředník.

Jako devítiletá začala Blanka Bicanová zpívat v Kühnově sboru. O rok později dostala pozvánku na konkurz do nově vznikajícího Dětského pěveckého sboru Československého rozhlasu. Konkurz úspěšně absolvovala a dnes k tomu dodává: „*Od devíti do deseti let jsem byla členkou Kühnova sboru a byla jsem vlastně původně Kühně. O rok později jsem se stala Kulínčetem*“²⁸.

Blanka – tehdy ještě Bicanová – studovala Benešovo státní reálné gymnázium v dnešní Evropské ulici. Když byl v roce 1948 vydán zákon o jednotné škole, musela po dvou letech přejít do třetího ročníku jednotné školy na náměstí Svobody v Bubenči. Ve svých patnácti letech byla přijata ke studiu na Pedagogickém gymnáziu pro vzdělání učitelů národních škol, kde v roce 1954 odmaturovala.

Byla to doba, kdy ve sboru Československého rozhlasu patřila mezi velmi aktivní a pracovitě zpěvačky. Proto jí sbormistr Bohumil Kulínský svěřil skupinku nově přijatých dětí. To jí bylo pouhých šestnáct let. O rok později se stala externí asistentkou sbormistra Dětského pěveckého sboru Československého rozhlasu a měla možnost samostatně pracovat s přípravnými odděleními sboru.

Velkým snem Blanky Kulínské bylo vystudovat sólový zpěv. Velmi často se jí ale před koncertem stávalo, že ztratila hlas. Smířila se s tím, že zpěv nikdy profesionálně dělat nebude. Přesto alespoň soukromě navštěvovala hodiny zpěvu u prof. Emmy Matouškové. Společně

²⁷ SLAVÍKOVÁ, J. Za Bohumilem Kulínským. *Hudební rozhledy*, 1988, roč. 41, č. 7, str. 299-300.

²⁸ ŠKÁPÍKOVÁ, J. *Bambini di Praga*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2007, s. 32.

s ní chodil na následky Bohumil Kulínský. Studovala také hudební teorii u prof. Zdeňka Hůly²⁹.

3. července 1954 se za sbormistra Bohumila Kulínského provdala. Bylo to krátce po maturitě. Od té doby úzce spolupracovala s koncertním sborem. V Československém rozhlasu připravovala pořady pro školy a vedla nácviky písní pro 1. až 5. ročník základních škol. Společně se svým mužem se podílela na přípravě repertoáru pro rozhlasová natáčení, koncertní vystoupení a zahraniční zájezdy.

V roce 1966 nastoupila na Pedagogickou fakultu Karlovy univerzity, kde studovala estetiku, filozofii a pedagogiku. Zároveň pokračovala ve studiu sólového zpěvu u prof. Růženy Urbánkové a klavíru u prof. Emy Doležalové. Studium na fakultě zakončila v roce 1971 rigorózní prací na téma *Dětská sborová tvorba současných hudebních skladatelů* a získala titul PhDr.

V letech 1972–1977 byla sbormistryní Chlapeckého sboru Pražského mužského sboru FOK, což ovšem byla jen krátká epizoda v dynastii rodiny Kulínských. Z tohoto kolektivu ale vyrostla řada výborných hudebníků, muzikantů a herců, jako např. David Koller, Petr Malásek, Tomáš Trapl, Martin Kumžák, Jan Čenský a další.

Roku 1973, po odchodu z Československého rozhlasu, stála společně se svým mužem u vzniku sboru Bambini di Praga.

Po změně politického režimu v roce 1989 založila Blanka Kulínská se svým synem Bohumilem soukromou Školu sborového zpěvu při Bambini di Praga, ve které vyučovala hlavní obor – sborový zpěv. Od roku 1992 je sbor Bambini di Praga jejím soukromým uměleckým tělesem.

Blanka Kulínská se zabývá též drobnou kompoziční činností především pro potřeby svých sborů. Je autorkou několika dětských písní, upravila několik písní pro dětský sbor s průvodem klavíru a hudebně zpracovala pásma *Letem světem* s Bambini di Praga.

V současné době je hlavním těžištěm její umělecké práce funkce sbormistra Bambini di Praga a vedení Dětského pěveckého sboru Českého rozhlasu.

²⁹ Zdeněk Hůla (1901–1986) – skladatel, hudební teoretik a pedagog, v roce 1972 jmenován zasloužilým umělcem.

2.3 Bohumil Kulínský ml.

Bohumil Kulínský náleží k výrazným představitelům střední generace českých sbormistrů a dirigentů. Narodil se 5. května 1959 v Praze.

Již od svých dětských let získával po boku svých rodičů bohaté umělecké zkušenosti, které později uplatnil jako sbormistr Bambini di Praga.

Po absolvování gymnázia Bohumil Kulínský neúspěšně skládal zkoušky na Hudební fakultu Akademie múzických umění v Praze. V roce 1978 – na doporučení hudebního skladatele Jindřicha Felda – podal přihlášku na Pražskou konzervatoř. Po úspěšném složení talentových zkoušek na tuto školu nastoupil a začal studovat dirigování orchestru u Jana Kasala³⁰.

Na konzervatoři se Bohumil Kulínský seznámil s mnoha lidmi, kteří dnes patří k významným představitelům české hudební scény. Jeho spolužákem byl například hudební skladatel Martin Smolka.

Založil zde Komorní orchestr '80, v němž hráli muzikanti, kteří jsou dnes špičkovými umělci, jako např. houslista Ivan Ženatý, violoncellista a koncertní mistr Symfonického orchestru hl. města Prahy FOK Miloš Jahoda, violoncellista Jan Chuchro, kytarista Pavel Steidl, houslistka Zdeňka Pelikánová, ale také mnoho současných hráčů na dechové a bicí nástroje jako např. Daniel Mikolášek, člen orchestru České filharmonie.

Již při studiu na konzervatoři byl Bohumil Kulínský soukromým žákem dirigentů Libora Peška a Jiřího Bělohávků, kterému od roku 1983 asistoval v Symfonickém orchestru hlavního města Prahy FOK.

V roce 1976 založil svůj vlastní sbor Bambini di Praga a o rok později se stal sbormistrem koncertního sboru Bambini di Praga.

Po absolvování konzervatoře v roce 1981 nastoupil na Hudební fakultu Akademie múzických umění, kam už byl tentokrát přijat. Studium na této fakultě bylo ale poznamenáno spory s jeho pedagogem. Prof. Jiří Chvála nepustil Bohumila Kulínského se sólisty Bambini di Praga na koncertní zájezd do Monte Carla. Ten se však rozhodl studium přerušit a odjet. Po návratu kontaktoval brněnskou Janáčkovu akademii múzických umění a zažádal o přeložení. Jeho žádosti bylo vyhověno a následně tedy

³⁰ Jan Kasal (1923) – dirigent, sbormistr, zabýval se kompoziční činností, autor několika učebnic. Čestný sbormistr Pěveckého sdružení pražských učitelů a Komorního ženského sboru Charmone.

pokračoval ve studiu v Brně, kde byl studentem Františka Jílka³¹ a Otakara Trhlíka³². Studium ukončil v roce 1987.

V roce 1984 zahájil spolupráci se Symfonickým orchestrem hl. města Prahy FOK. V roce 1986 se stal stálým dirigentem Komorní filharmonie Pardubice, v sezóně 1989/90 byl jmenován jejím šéfdirigentem. Během působení v těchto orchestrech získal možnost systematicky rozšiřovat repertoárový rejstřík jak v komorní, tak v symfonické oblasti, přičemž se specializoval na velká vokálně-symfonická díla a na hudbu 20. století.³³

V průběhu devadesátých let byl Bohumil Kulínský zván k zahraničním orchestrům v Evropě i Americe (Paříž, Berlín, Drážďany, Lisabon, Montreal, Krakov, Nantes, Lausanne aj.). Od roku 1995 hostoval pravidelně v Japonsku u prestižních orchestrů, jakými jsou např. Sapporo Symphony, Tokyo Philharmonic Orchestra nebo Tokyo Metropolitan Philharmony. V roce 1997 premiérově vystoupil se Symfonickým orchestrem bavorského rozhlasu v Mnichově, kam byl pozván k dirigování abonentních koncertů i v roce 2001.

V roce 1997 se Bohumilu Kulínskému dostalo další pocty. Nastoupil k Orchestru opery Národního divadla jako šéfdirigent a tuto funkci zastával až do roku 2002. Z oper, které zde nastudoval, uveďme např. Ebenova *Jeremiáše*, Verdiho *La Traviatu*, Smetanovu *Prodanou nevěstu* a *Dalibora*, Čajkovského *Pikovou dámu*, Mozartova *Dona Giovanniho* a melodram Zdeňka Fibicha *Smrt Hippodamie*.

Velký ohlas měla v roce 1999 Bizetova *Carmen* a v roce 2001 Mozartův *Don Giovanni* na turné Opery Národního divadla v Japonsku. V rámci mezinárodního hudebního festivalu v Hong Kongu v lednu 2000 řídil symfonický koncert orchestru a sboru Národního divadla, v říjnu 2002 uvedl se souborem Opery Národního divadla Smetanovu *Prodanou nevěstu* na festivalu v Salzburgu. V červnu 2003 hostoval v americkém Texasu a v polovině října roku 2004 odletěl s Pražskou komorní filharmonií na turné do Spojených států amerických.

³¹ František Jílek (1913–1993) – pedagog a dirigent, umělecký šéf Státní filharmonie Brno, specializoval se na dílo Leoše Janáčka.

³² Otakar Trhlík (1922–2005) – významný pedagog a dirigent, jeden ze zakladatelů Státní filharmonie Brno, šéfdirigent Janáčkovy filharmonie Ostrava, zasloužil se o propagaci díla Leoše Janáčka a Bohuslava Martinů doma i v zahraničí.

³³ Př.: O. Messiaen – *Trois petites liturgies* nebo C. Debussy – *Utrpení sv. Sebastiana*.

Společně se svojí matkou založil v roce 1990 soukromou Školu sborového zpěvu při Bambini di Praga, kde vykonával funkci uměleckého ředitele a do roku 2004 sbormistra Bambini di Praga.

V roce 2004 své působení u sboru ukončil a prožíval nejtěžší období svého života. Bylo na něj podáno trestní oznámení a policie ho vzala do vazby. Po návratu z ní se pro některé lidi stal po hudební stránce nežádoucím, jiní ale pomocnou ruku podali. Pracoval jako archivář v Pražské komorní filharmonii, půl roku dirigoval v Pražském filharmonickém sboru, s nímž v roce 2006 odjel do Belgie na koncertní turné v rámci festivalu Night of the Choirs 2006. Později se začal živit profesemi, které mají k hudbě poměrně daleko – byl řidičem taxislužby nebo dělal asistenta režie dokumentaristce Olze Špátové.

V současnosti si Bohumil Kulínský odpykává trest za pohlavní zneužívání nezletilých sboristek. Kauze Bohumila Kulínského je věnována kapitola č. 4.

2.4 Lukáš Jindřich

Narodil jsem se 14. března 1984 v Praze. Pocházím z řad zpěváků pěveckého sboru Bambini di Praga, ve kterém jsem začínal ve svých pěti letech a kde se mi dostalo prvních hudebních základů.

V roce 1999 jsem začal studovat Pražskou konzervatoř, obor hoboj u prof. Františka Kimela. V téže roce jsem začal úzce spolupracovat se Školou sborového zpěvu při Bambini di Praga, nejprve jako učitel hry na zobcovou flétnu, později jsem zde vyučoval sborový zpěv. Protože množství mé práce a míra zodpovědnosti stále narůstaly, začal jsem spolupracovat i s koncertním oddělením Bambini di Praga a vedl dělené zkoušky s jednotlivými hlasy sboru.

Od roku 2005 jsem druhým sbormistrem sboru Bambini di Praga a nejbližším spolupracovníkem PhDr. Blanky Kulínské.

Na Pražské konzervatoři jsem absolvoval v roce 2005 a ve stejném roce jsem začal studovat na Pedagogické fakultě Karlovy univerzity obor hudební výchova - sbormistrovství, nejprve pod vedením Mgr. Jaroslava Brycha, v současné době pod vedením MgA. et Mgr. Marka Valáška, Ph.D. Soukromé hodiny dirigování jsem navštěvoval u dirigenta Bohumila Kulínského.

V rámci svých hudebních aktivit se snažím věnovat také kompoziční činnosti. Tu jsem soukromě studoval u prof. Františka Xavera Thuriho. Sboru Bambini di Praga jsem napsal a věnoval dvě skladby, upravil jsem několik písní pro dětské sbory a flétnové soubory. S Dětským pěveckým sborem Českého rozhlasu jsem natočil několik nahrávek, např.: Ilja

Hurník – *Legenda o Panně Marii*, František Xaver Thuri – *Kantáta adventní*, Tři lidové písně v úpravě Zdeňka Lukáše, černošské spirituály s instrumentální skupinou Jaromíra Klempíře, Bohuslav Martinů – *Špalíček* (výběr), Jan Vičar – *O Káče a s Káčou* (v úpravě pro klavír) a další. Mezi mé dosavadní dirigentské úspěchy patří koncerty s Pražskou komorní filharmonií, se kterou jsem premiérově vystoupil 26. prosince 2005 při Vánočním koncertě Bambini di Praga ve Smetanově síni Obecního domu, dále spolupráce s Orchestrem opery Národního divadla v rámci koncertu Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové. Se sborem Bambini di Praga jsem absolvoval koncertní turné do Anglie (2006), Německa (2008) a Jižní Koreje (2006–2009).

V současné době studium na Pedagogické fakultě Karlovy univerzity dokončuji a plně se věnuji sbormistrovské činnosti.

3. Škola sborového zpěvu při Bambini di Praga

3.1 Vznik Školy sborového zpěvu

Škola sborového zpěvu při Bambini di Praga (dále jen ŠSZ) vznikla v roce 1990, šest měsíců po tzv. sametové revoluci. Byla tedy jednou z prvních soukromých škol tohoto druhu ve svobodném Československu a byla školou zcela originální a jedinečnou.

U jejího vzniku stála PhDr. Blanka Kulínská a její syn Bohumil. Realizovali tak myšlenku Bohumila Kulínského staršího, kterému tehdejší společenská situace neumožňovala tento projekt uskutečnit. Společně s vybranými pedagogy³⁴ nabízeli dětem vzdělání ve sborovém zpěvu, hudební nauce, hře na zobcovou flétnu, angličtině, pohybové výchově a v dřívějších letech i v předmětu kulturní seminář.

ŠSZ původně sídlila v budově základní školy na Lyčkově náměstí v pražském Karlíně, ale tu bohužel v srpnu 2002 zasáhly ničivé povodně. Od září roku 2002 probíhala výuka v základní škole v Praze 6 – Bubenci, ta však svou polohou nebyla tak výhodná, jako předchozí působiště.

3.2 Struktura školy a náplň výuky

ŠSZ byla určena pro děti od pěti do dvanácti let. Jediným kritériem pro přijetí do této školy byl zdravý, čistý hlas a dobrý hudební sluch. Děti navštěvovaly školu dvakrát týdně odpoledne na dvě hodiny. Od podzimu 2002 jen jedenkrát týdně na tři hodiny, což souviselo se změnou sídla ŠSZ a přáním některých rodičů.

Po pěti až sedmiletém vzdělávacím cyklu, jehož součástí byla i jednorozční příprava pro děti předškolního věku, byli absolventi ŠSZ podle pěveckých dovedností rozřazováni do přípravných oddělení sboru Bambini di Praga, ti nejlepší přímo do koncertního oddělení, ale to se stávalo spíše ve výjimečných případech.

³⁴ Učilo zde mnoho pedagogů. Sborový zpěv např.: Věra Hrdinková, Šárka Celbová, Jiří Hejduk, hudební výchovu Helena Séquardtová, Vladimíra Cihlářová, PhDr. Jarmila Kotůlková, PhDr. Raisa Posová, zobcovou flétnu Miroslav a Mikuláš Burešovi, Gabriela Krčková, pohybovou výchovu Božena Viskupová, Marie Veselá, angličtinu Zora Hubková, Jindřiška Jandurová, Iva Dostálová, Linda Vágnerová, kulturní seminář PhDr. Eva Vítová. Vedle těchto osobností zde působila řada absolventů koncertního oddělení BdP, kteří zamýšleli věnovat se v budoucnu pedagogické činnosti. Např.: Helena Dražská, Hana Šmídová, Barbora Dostálová a další.

Hlavním předmětem v ŠSZ byl sborový zpěv vedený přímo sbormistry Bambini di Praga. Celoroční práce byla rozdělena na dva hlavní celky, které vždy vyvrcholily vánočním, resp. novoročním a jarním koncertem. Vedle pečlivého studia koncertního repertoáru si děti neustále upevňovaly správné pěvecké návyky: učily se dokonalé pěvecké artikulaci, pěveckému dýchání a lehkému, volnému, správně tvořenému pěveckému tónu.

Jedním z nejzábavnějších předmětů byla hudební nauka. Děti se učily základům hudební teorie, rytmu a intonace. Nejmenší děti pronikaly do tajů hudební teorie hravou formou, seznamovaly se s velkým množstvím orffovských nástrojů (zvonkohry, xylofony, různé druhy bubínků, dřívka, činely aj.). Ty starší, které již prošly obecnými základy, si dále zdokonalovaly svoji hudební představivost, cvičily si schopnost improvizace a seznamovaly se také s dějinami hudby. Náplň hudební nauky v ŠSZ se lišila od ostatních druhů hudebních škol tím, že byla zaměřena především na zpěv. Děti se učily aplikovat při zpívání své hudební znalosti, zejména orientaci v notovém zápise.

Hra na zobcovou flétnu byla také velmi oblíbeným předmětem. V nižších ročnících se děti nejprve učily správné držení nástroje a dýchání, později základní hmaty a jednoduchá cvičení. Ve vyšších ročnících dokázaly zahrát už i náročná vícehlasá cvičení. Důkazem oblíbenosti tohoto předmětu byl fakt, že nejlepší flétnisté vytvořili soubor Musica per Bambini³⁵. Toto umělecké těleso se stalo neodmyslitelnou součástí každé společenské akce ŠSZ.

Žáci mladších ročníků se seznamovali se základy angličtiny, opět formou hravou, zábavnou a srozumitelnou. I zde byla k dispozici spousta vynikajících učebních pomůcek (barevné plakáty s jednotlivými tématy, magnetické a stíratelné tabule), využívala se i audiovizuální technika. Při koncepci tohoto předmětu se vycházelo z předpokladu, že většina dětí se angličtině už věnovala ve škole, popřípadě ve školce.

Nejstarší žáci ŠSZ navštěvovali i kulturní seminář. Předmět, který se běžně nevyučoval na žádné škole. Zde se děti snažily více proniknout do dějin hudby, výtvarného umění, architektury a dalších oblastí umění. Vedle základních poznatků z umění tento předmět nezapomínal ani na základy společenského chování. Ideou bylo „učení o krásnu“, snaha probudit a rozvíjet v dětech estetické cítění.

Pohybová výchova dávala dětem základy v řadě činností, ve kterých rozvíjely smysl pro pohyb spojený s hudbou (rytmika, gymnastika, společenské tance, country tance aj.). Smyslem předmětu nebylo vycvičit sportovce nebo tanečníky. Významným cílem byl zdravý

³⁵ V překladu: Muzika/hudba pro Bambini. Jejím zakladatelem byl Miroslav Bureš. Soubor později pořádal samostatné koncerty a jednou ročně jezdil na týdenní soustředění.

tělesný rozvoj dětí, dostatečná fyzická kondice a především důraz na správné a krásné držení těla.

Jako součást systému ŠSZ fungoval i Dětský pěvecký sbor Českého rozhlasu³⁶. Do něj byli vybíráni nejlepší zpěváci ze ŠSZ, děti mladší věkové kategorie s dětštějším hlasovým projevem. Jednalo se o samostatný sbor, který studoval svůj vlastní repertoár. Nejlepší zpěváci pak následně postoupili přímo do koncertního oddělení sboru BdP.

3.3 Hodnocení žáků a výsledky práce

Při vyučování nebyli žáci veřejně zkoušeni, ani známkováni. Každý pedagog si vedl záznamy o výsledcích svých žáků. Měl být schopen kdykoliv zhodnotit jejich momentální znalosti i zájem o práci. Hodnocení dětí bylo písemné a kromě dosažených výsledků v konkrétním předmětu mělo především podporovat rozvoj dětí, probouzet v nich aktivitu a chuť do dalších činností. Rodiče byli s hodnocením seznamováni v pololetí během třídních schůzek, na konci školního roku dostávaly děti vysvědčení. Třídní schůzky ŠSZ bývaly spíše jakýmsi přátelským setkáním vedení s rodiči, kteří měli také možnost prostřednictvím videoprojekce nahlédnout do některých vyučovacích hodin.

Jak bylo výše uvedeno, výsledky práce žáků ŠSZ mohli jejich rodinní příslušníci i ostatní posluchači sledovat na pravidelných novoročních a jarních koncertech. Pozoruhodný byl fakt, že se na pódiu vystřídaly děti všech ročníků ŠSZ se svým repertoárem od prvních tříd až po koncertní oddělení sboru BdP. Vystoupení se konala ve známých pražských koncertních sálách (Smetanova síň Obecního domu, Dvořákova síň Rudolfiny, kostel sv. Šimona a Judy, Národní muzeum) a byla nejen přehlídkou pěvecké dovednosti jednotlivých tříd ŠSZ, ale také velkou společenskou událostí v jejich rodinách. Nejmenší děti z přípravek na těchto koncertech sice nevystupovaly, ale rozhodně nebyly o slavnostní zážitek ochuzeny. Na konci školního roku byla v tělocvičně školy uspořádána velká přehlídka, kde děti předváděly rodičům to, co se v každém předmětu za celý rok naučily.

Ze ŠSZ měly vycházet děti s všeobecnými hudebními znalostmi a dovednostmi, správnými pohybovými návyky, kvalitními a trvalými základy anglického jazyka a samozřejmě krásným hlasem. Děti kultivované, vzdělané, s výbornými pracovními návyky a vysokou úrovní společenského chování. Své pěvecké dovednosti mohly dál rozvíjet ve špičkovém pěveckém kolektivu sboru Bambini di Praga a uplatnit tak všechno, čemu se

³⁶ V rámci tohoto systému měl DPS ČRo označení A2, koncertní oddělení A1. Toto interní označení platí dodnes.

v ŠSZ naučily. Tvůrcům ŠSZ se podařilo uskutečnit nesplněný sen Bohumila Kulínského staršího, a sice: soustředit mimoškolní činnost hudebně talentovaných dětí do jednoho místa s co nejmenší časovou ztrátou a s co největší možnou mírou estetického a morálního působení na rozvoj jejich osobnosti.

3.4 Současná situace

V červnu roku 2007 byla činnost ŠSZ po sedmnácti letech ukončena. První problémy s odlivem dětí nastaly již v době působení v Karlíně. Důvodů bylo několik. V prvních letech po revoluci byl sborový zpěv relativně populární zájmovou činností a členství ve sboru Bambini di Praga znamenalo určitou prestiž. Postupem času však začala narůstat konkurence v podobě nových dětských pěveckých sborů a hudebních škol. Také okruh zájmových činností se rozšířil a rodiče tak měli na výběr daleko více možností, kam své děti přihlásit. Velmi moderní začal být sport nebo výuka cizích jazyků, kdežto sborový zpěv pomalu ztrácel na své zajímavosti a přestal být atraktivním koníčkem. Odliv dětí byl dán také společenskou situací. Rodiče začali být více zaneprázdněni a nebylo v jejich silách své děti dvakrát, někdy i vícekrát v týdnu do ŠSZ doprovázet. Pro ty, kteří bydleli na opačném konci Prahy, bylo pochopitelné, že vybírali zájmové kroužky v místě bydliště. Po povodních v srpnu 2002 se situace ještě zhoršila, protože přestěhování ŠSZ do Bubenče mělo za následek další úbytek zpěváků. Nové sídlo sice přilákalo nové zájemce, ale i přesto se celkový počet žáků ŠSZ značně propadl. Po obvinění Bohumila Kulínského v roce 2004 se nové děti do prvních ročníků hlásit přestaly, někteří žáci ze ŠSZ odešli.

Od té doby existuje již pouze koncertní sbor Bambini di Praga s jeho přípravnými odděleními a Dětský pěvecký sbor Českého rozhlasu.

4. Kauza Bohumila Kulínského

Tato kapitola nemá vyjadřovat nějaké soudy, závěry nebo názory, ale má jen zrekapitulovat vývoj kauzy, která k historii sboru Bambini di Praga bohužel patří.

V létě roku 2004 bylo na Bohumila Kulínského podáno trestní oznámení pro pohlavní zneužívání nezletilých členek sboru Bambini di Praga. Vzápětí začali být současní i bývalí členové sboru zváni k výslechům. Bylo to v době, kdy se sbor intenzivně připravoval na zahraniční zájezd.

25. listopadu byl Bohumil Kulínský zadržen Policií České republiky a o den později na něj byla uvalena vazba. Bylo to pouhé dva dny před odletem sboru na koncertní turné po Japonsku a Jižní Koreji.

Na případ bylo sice uvaleno přísné informační embargo, ale přesto informace z policejního spisu začaly unikat do sdělovacích prostředků. Celá kauza narostla do absurdních rozměrů, kdy se média předháněla v tom, kdo přinese zaručenější a pikantnější informace.

Délka vazby smí jen ve výjimečných, zákonem specifikovaných případech přesáhnout tři měsíce. Bohumil Kulínský v ní ovšem strávil celkem 219 dní. Propuštěn byl 1. července 2005.

Od toho momentu byl Bohumil Kulínský pod probačním dohledem a vyšetřování dále pokračovalo. Postupně byl obviněn z pohlavního zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže a trestného činu útisku spáchaných v letech 1984–2004, jejichž oběťmi mělo být celkem 49 nezletilých sboristek, převážně bývalých. Případ byl v srpnu 2005 předán Krajskému státnímu zastupitelství v Hradci Králové, které projednávalo pouze dva nejzávažnější případy.

V červenci 2006 zahájil Krajský soud v Hradci Králové hlavní líčení v prvních dvou případech, které skončilo zproštěním obžaloby Bohumila Kulínského. Na základě odvolání státního zástupce Vrchní soud v Praze v prosinci 2006 královéhradecký rozsudek zrušil a případ vrátil zpět k novému projednávání ke Krajskému soudu v Hradci Králové.

V květnu 2007 Krajský soud v Hradci Králové opět zprostil Bohumila Kulínského viny ve dvou případech, které vrátil k projednání odvolací soud s odůvodněním, že nebylo prokázáno, že se skutky opravdu staly.

V červenci 2007 Vrchní soud v Praze opět zrušil květnový zprošťující rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové a zároveň nařídil, že případ má být sloučen s ostatními.

Hlavní líčení o všech 49 případech bylo zahájeno v říjnu 2007 a rozsudek padl v dubnu 2008. Krajský soud v Hradci Králové uznal Bohumila Kulínského vinným z pohlavního zneužívání a z útisku, zároveň byl zproštěn obvinění z ohrožování mravní výchovy mládeže. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 3 roky s podmíněným odkladem na zkušební dobu 5 let. Zároveň mu byl uložen zákaz pedagogické činnosti s dětmi na dobu 10 let.

Státní zástupce i žalovaná strana se odvolaly. Státní zastupitelství žádalo nepodmíněný trest, obhajoba nové projednání případu kvůli věcným chybám v rozsudku.

Odvolání řešil Vrchní soud v Praze, zrušil původní rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové a odsoudil Bohumila Kulínského za pohlavní zneužívání k nepodmíněnému trestu v celkovém trvání pět a půl roku a na deset let mu zakázal pracovat s dětmi.

Výkon trestu nastoupil Bohumil Kulínský 6. dubna 2009 do pražské věznice na Pankráci. V současné době si trest odpykává v ruzyňské věznici.

V prosinci 2009 obdržel brněnský Nejvyšší soud od obhájců Bohumila Kulínského dovolání a začal se jím zabývat.

5. Rozhovory s hudebními skladateli, kteří pro sbor komponovali

V dlouholeté historii sboru Bambini di Praga nebo Dětského pěveckého sboru Československého, resp. Českého rozhlasu bylo mnoho skladatelů, kteří komponovali skladby přímo na objednávku sbormistrů Kulínských nebo své skladby sboru věnovali. Mnoho jich už bohužel není mezi námi (např. Petr Eben, Zdeněk Lukáš, Jan Hanuš, Otmar Mácha a další), ale někteří další odpověděli na dotazy a vzpomínali například na spolupráci s manželi Kulínskými a jejich sbory, nebo se zamýšleli nad významem dětských pěveckých sborů v současné době.

5.1 Ilja Hurník (*1922)

Profesor Ilja Hurník, skladatel, pianista, pedagog a spisovatel, je pro svou mnohostrannost označován jako „typ renesanční“. Jako pianista vynikl v interpretaci skladeb Debussyho a Janáčka. Komponoval již od šesti let. Jeho hlavním učitelem kompozice byl Vítězslav Novák. Rozsáhlá je též jeho tvorba slovesná, která zahrnuje povídkové sbírky, eseje, rozhlasové hry, libreta k vlastním operám, četba pro děti a další.

1. Co Vás přivedlo ke komponování skladeb pro dětské sbory? Co bylo impulsem k této práci? Výzva sbormistra, vlastní děti, doba?

Začal jsem skládat v šesti letech, takže moje první skladby byly i prvními pro děti. Až na to, že jsem tehdy považoval za krásné, jen co je hrdinské, nebo aspoň smutné. Takže mé první písničky na vlastní text se jmenovaly *Květinka* a *Mládí uteklo*.

2. Jak vzpomínáte na sbormistra dr. Bohumila Kulínského, jeho ženu Blanku a syna Bohumila?

S Bohumilem Kulínským starším jsem se setkal jako školák, tehdy řídil Hrabůvské zpěváčky. Roztomile se tu projevilo naše společné slezanství a jeho nářečí. V mém sborku *Mamky naše, mámy zlaté* zpívaly děti: „*Mámky naše, mámy zlaté...*“

3. Jaká byla a je Vaše spolupráce s Dětským rozhlasovým sborem nebo s Bambini di Praga?

S Bohumilem a jeho Blankou jsem se sešel po letech v Praze. Od nich jsem se dočkal své první desky se svou písničkou *Zasadím jabloňku*, bezmála znárodnělou. Před mikrofon

vystoupil desetiletý sólista s jednou rukou v kapse, v druhé noty a suverénně odzpíval. Byl to Jiří Korn.

S Bohumilem jsem pronikal do skvělé metody Orffovy. Bambini natáčely mou vánoční Pastorelu s orffovskými xylofony, metalofony, zvonkohrou.

Dodnes chodím rád na zkoušky s paní Blankou. Dovede děti strhnout gesty až malebně tanečními. V Bohumilu Kulínském mladším jsem viděl dirigenta orchestrálního, se vši symfonickou přesností, nadhledem, smyslem pro pevnou stavbu.

S velkým potěšením jsem poznal Lukáše Jindřicha při natáčení mých *Variací na myši téma*. Slyšel jsem je od řady sborů, ale toto provedení bylo tak brilantní, plné nových nápadů, že je budu chtít i od jiných sborů.

4. Jaký smysl mají podle Vás dětské sbory, myslíte si, že je stále důležité i dnes, aby dětské sbory existovaly?

Dětské sbory jsou u nás oborem obzvláště úspěšným. Ze zahraničních soutěží se pravidelně vracejí s diplomy. V jejich programech vysoko převládá soudobá hudba od drobných písniček po kantáty. Na rozdíl od jiných zemí vzniká tak rozsáhlá tvorba u nás.

To, že jsou děti dotčeny hudbou, je vede k vysoké úrovni jejich chování, myšlení, slovního projevu. Jsou imunní ke svodům ulice.

5. Považujete při tvorbě pro děti za důležité upravovat lidové písně? Jak si vybíráte slova pro písně nebo cykly?

Lidová píseň zůstává základem naší hudebnosti. Pravda, jejich texty líčí svět, který zmizel. Sborníkem musí vysvětlit, co je vička, čočovička, kdo byli ovčáci, čtveráci a co natropili, když naši vičku vypásli. Ale hudba písně nestárne.

Z upravovatelů písní mě zaujali Zdeněk Lukáš a Jaroslav Krček, kteří vynalézavě potvrdili jejich barokní původ.

6. Upravujete si vlastní texty, máte své oblíbené současné básníky či se vracíte také k poezii našich klasiků?

Kromě svých úprav volívám lidové texty k volnému komponování, především texty písní slezských, nepodobných žádným jiným. V mé kantátě *Majka* lidé opěvují nebo ironizují svá křestní jména. Zároveň je to galerie lidových slezských typů. Když je mi souzena tvorba hudební a literární, vymýšlím si často texty sám, ostatně i libreta svých oper.

5.2 Marek Kopelent (*1932)

Studium kompozice absolvoval na Akademii múzických umění v Praze u Jaroslava Řídkého. V šedesátých letech zněly jeho skladby na mnoha zahraničních festivalech, byl členem mnoha porot v mezinárodních skladatelských soutěžích. U nás se ale bohužel stal obětí normalizace. Jeho hudba nesměla být prováděna, přesto mnoho souborů a sborů jeho hudbu interpretovalo, včetně sboru Bambini di Praga.

1. Co Vás přivedlo ke komponování skladeb pro dětské sbory? Co bylo impulsem k této práci? Výzva sbormistra, vlastní děti, doba?

Můj vztah k dětskému sborovému zpěvu je zcela prostý: od svých deseti do třinácti let jsem byl jako student gymnázia v Praze – Michli členem Pražského dětského sboru, který založil a vedl prof. Jaromír Klobouk, profesor na tomtéž gymnáziu a můj učitel hry na klavír. Tento sbor patřil ve válečných letech po Kühnově dětském sboru k nejlepším v tomto oboru. Proto jsem napsal už ve dvanácti letech krátký kus *Žitné pole* pro dětský sbor jako dárek svým rodičům.

Je samozřejmé, že vlastní děti mohou být pro skladatele inspirací a podnětem k vytvoření skladeb pro ně. Vznikly, ale byly instrumentální. Nicméně pro dětský sbor, který vedl kolega ze Supraphonu Milan Šolc v šedesátých letech, jsem napsal většinou jednohlasé čtyři písně na verše Vítězslava Nezvala pro dětský sbor a klavír (1960).

Za týdenního tvůrčího pobytu v Bechyni v únoru 1967 jsem v dobré pohodě po hře se slovy napsal jedním dechem *Praštěné písničky* na vlastní texty, kterých se ujal sbor Severáček pod vedením manželů Uherkových, kteří je uvedli v dokonalém podání. Pro tentýž sbor jsem později napsal ještě jednu skladbu, *Cantus simplex* na latinskou verzi modlitby *Otčenáš* (1983), který ovšem nebyl nikdy proveden. *Praštěné písničky* se objevily i v repertoáru Šumperského dětského sboru pod vedením sbormistra Motejla, který je uváděl i v době totálního zákazu provozování mé hudby v době normalizace. Konečně se skladba dostala i do repertoáru sboru Boni pueri v modifikaci pro chlapce a mužský sbor a byla uváděna na mezinárodních turné sboru, např. i ve vzdáleném Japonsku.

2. Jaká byla Vaše spolupráce s Dětským rozhlasovým sborem nebo s Bambini di Praga?

S rozhlasovým sborem jsem nespolupracoval. K Bambini di Praga jsem se dostal přes osobnost Bohumila Kulínského ml.

Když se chystal koncert sboru k výročí jeho založení v roce 1984, navštívil mě Bohumil Kulínský doma s dotazem, nemám-li skladbu, kterou by mohl na jubilejním koncertě provést. Měl jsem ve skříni skladbu, kterou jsem si napsal jen tak bez šancí na provedení před sedmi lety. V ní jsem sice úměrně k potenciálním schopnostem dětského sboru, nicméně přeci jen použil některých charakteristik Nové hudby. Bohumil si partituru odnesl a za tři čtvrti roku se konala premiéra skladby *Svítání* na jubilejním koncertě v naprosto dokonalém nastudování. Nahrávka v rozhlase našla velký ohlas. Později jsem pro Bambini upravil na Bohumilovo vybídnutí několik lidových písní.

3. Jak vzpomínáte na sbormistra dr. Bohumila Kulínského, jeho ženu Blanku a syna Bohumila?

Bezprostřední kontakt jsem navázal s Bohumilem, kterému jsem hned svěřil nastudování mého autorského komorního koncertu na festivalu ve Witten v Německu v roce 1985. Po listopadu 1989 nastudoval a natočil Bohumil se SOČRem mou symfonii k mé naprosté spokojenosti.

Lituji, co se s Bohumilem později odehrálo, a odsuzuji usmýkání jeho jména v médiích i to, že nešlo jen o jeho osudné životní selhání, ale především o vítězství nelítostné msty manžela jeho první ženy.

4. Jaký smysl mají podle Vás dětské sbory, myslíte si, že je stále důležité i dnes, aby dětské sbory existovaly?

Ano, jejich význam v celkovém úpadku hudební výchovy ve školách a mizení spontánního zpěvu současné populace je naprosto jednoznačný.

5. Považujete při tvorbě pro děti za důležité upravovat lidové písně? Jak si vybíráte slova pro písně nebo cykly? Upravujete si vlastní texty, máte své oblíbené současné básníky či se vracíte také k poezii našich klasiků?

Když jsou ty úpravy adekvátní skryté harmonické struktuře lidové písně a jejímu poetickému obsahu, nemluví nic proti nim.

5.3 Otomar Kvěch (*1950)

Otomar Kvěch studoval skladbu na pražské konzervatoři u Miroslava Raichla, Františka Kovaříčka a Jana Zdeňka Bartoše, na Akademii múzických umění u Jiřího Pauera. Působí též

jako hudební režisér Českého rozhlasu a pedagog na Pražské konzervatoři a Hudební fakultě Akademie múzických umění. Skladatelsky tíhne k instrumentálním hudebním formám s výrazným uplatněním smyčců.

1. Co Vás přivedlo ke komponování skladeb pro dětské sbory? Co bylo impulsem k této práci? Výzva sbormistra, vlastní děti, doba?

Myslím, že to byla celkově kombinace řady momentů: Má prvá skladba s dětským sborem (*Pohádka o smrčku* podle Andersenovy pohádky) vznikla proto, že jsem z určitých subjektivních důvodů chtěl zhudebnit tento námět, požádal jsem Jana Králíka o zveršovaný text a pak text zhudebnil v podobě malé kantáty, která je dost komplikovaná jak hudebním jazykem, tak účastí řady sólistů.

Druhá skladba (dětská opera *Jak přišlo jaro*) vznikla na výzvu tehdejší hudební redakce pro děti a mládež (jejímž pokračovatelem je dnes redaktorské místo Stáni Střelcové), konkrétně redaktora Slávka Beránka napsat „vzorovou“ operu s přehrou, sbory, árií, ansamblem, baletem, mezihrou, atd. Jejich pokračování (léto a zima) vzniklo rovněž na tuto výzvu.

Jiné skladby pro dětské sbory byly na výzvu interpretů (různé dětské sbory po republice), písnička *Kuchyňská kapela* byla akce tehdejšího časopisu *Mladý svět*. I když jsem v době komponování těchto skladeb měl malé děti, byly nanejvýš korektivem mé práce, ne inspirací.

2. Jaká byla Vaše spolupráce s Dětským rozhlasovým sborem nebo s Bambini di Praga?

S tímto sborem v letech mého působení v Československém rozhlasu stojícího mimo rozhlas jsem se potkal vlastně až v posledních letech, do té doby se má kompoziční činnost a působení sboru míjely.

3. Jak vzpomínáte na sbormistra dr. Bohumila Kulínského?

Pokud jde o „starého“ pana Kulínského, osobně jsem ho již nezažil v aktivní roli. Nicméně v době mého dětství (padesátá léta), kdy rozhlas mnohem více podporoval „vážné“ umění na všech stanicích (byly tenkrát jen dvě – poslouchala se hlavně vlnově dostupná Praha – vlastně dnešní Radiožurnál, teprve později vzniklo takzvané VKV – Velmi krátké vlny – jako třetí stanice), tedy v této době byl dr. Kulínský a jeho rozhlasový sbor „vlnovými“ hrdiny, které znali všichni (televize byla ještě v plenkách a všichni poslouchali hlavně rozhlas) a dostat se do jejich sboru bylo vyznamenání a čest.

Pokud jde o „mladého“, byl znám jako „autor“ sboru Bambini di Praga díky televizi a různým dětsko-sborovým akcím. Jeho sbor byl vždy vysoce profesionální a určitou „blyštivostí“ (jak v kladném svou perfektností, tak možná i jinak – viz různá „křoví“ u komerčních televizních showbysnysových akcí) se lišil od ostatních sborů tohoto typu, které byly „usedlejší“ a takzvaně „serióznější“. „Mladého“ Bohumila jsem potkal jako dirigenta – i vlastních skladeb na Mladé Smetanově Litomyšli – a byl to vzorný profesionál.

4. Jak hodnotíte současnou spolupráci s Dětským pěveckým sborem Českého rozhlasu nebo s Bambini di Praga?

Nejvíce jsem se s činností těchto sborů potkal v letech 2000–2006, kdy jsem byl dramaturg hudebního vysílání. Z hlediska jak uměleckého tak „organizačního“ šlo vždy o profesionály, kteří měli svou dramaturgickou vizi a zároveň měli pochopení pro potřeby rozhlasového vysílání.

5. Jaký smysl mají podle Vás dětské sbory, myslíte si, že je stále důležité i dnes, aby dětské sbory existovaly?

Je to samozřejmě důležité. Již Platón poukazoval na nutnost múzické činnosti pro formování lidských charakterů. Navíc Čechy byly vždy hudební a „chození“ do dětského sboru je ze společenského pohledu udržováním této hudebnosti. Navíc každého jedince vnitřně provozování hudby zušlechťuje. Pamatuji si na neuvěřitelné a neopakovatelné dojmy z doby, kdy jsem chodil do dětského sboru Hudební školy ve Voršilské ulici, na ty povznesené dojmy z prováděné hudby.

6. Považujete při tvorbě pro děti za důležité upravovat lidové písně? Jak si vybíráte slova pro písně nebo cykly? Upravujete si vlastní texty, máte své oblíbené současné básníky či se vracíte také k poezii našich klasiků?

Lidová hudba je základ evropské (i světové) hudebnosti a udržovat folklór dále v praxi aktuálními úpravami je nutné. Sám jsem se této činnosti věnoval okrajově a tvářím v tvář velikánům této tvůrčí práce jako jsou Petr Eben, Ilja Hurník, Zdeněk Lukáš, Jan Málek, Jiří Teml, Miroslav Raichl, atd. se do toho radši ani moc nepouštím.

Texty pro své „umělé“ cykly mi buďto dodali přímo textaři (V. Fischer), nebo jsem si je vyžádal na objednávku. I když jsem napsal pár vokálních cyklů a kantát „pro velké“, umělou poezii jsem u dětských sborů nepoužil, ale je to spíše náhoda.

5.4 Lukáš Matoušek (*1943)

Vystudoval Pražskou konzervatoř v oborech klarinet, dirigování a skladba. Byl soukromým žákem Miloslava Kabeláče, v roce 1981 dokončil studium kompozice u Ctirada Kohoutka na Janáčkově akademii múzických umění. Absolvoval studium středověké hudby v Londýně. Působil jako hudební režisér v Československém rozhlasu nebo jako dramaturg Symfonického orchestru hl. města Prahy FOK. Je zakladatelem a vedoucím vokálně instrumentálního souboru Ars cameralis, který je zaměřen na středověkou hudbu.

1. Co Vás přivedlo ke komponování skladeb pro dětské sbory? Co bylo impulsem k této práci? Výzva sbormistra, vlastní děti, doba?

Prvním impulsem (1974) vlastní dcera (ačkoli to, co jsem v té době napsal, nemohla ještě zpívat, byly to trojhlasé sbory *Klárčina říkadla* na texty lidových říkadel). Dalším impulsem (1977) byla snaha využít pro dětské sbory modalitu a trochu aleatoriky (*Vodička, voda* na texty Jana Čarka nebo jednotlivé písničky, např. *Mráz*). Pak následovaly objednávky od Čs. rozhlasu pro písničky a cykly písniček do různých dětských pořadů. Na výzvu Bohumila Kulínského ml. vznikla skladba *Květ z ráje*.

2. Jaká byla Vaše spolupráce s Dětským rozhlasovým sborem nebo s Bambini di Praga?

S dětským rozhlasovým sborem (ještě se sbormistrem Čestmírem Staškem) jsem pracoval od roku 1977 více než deset let jako hudební režisér, redaktor a dramaturg Hudební redakce pro děti a mládež Čs. rozhlasu v Praze. V té době jsem přišel obdobným způsobem do styku s většinou českých a s mnohými zahraničními dětskými sbory (tedy i s Bambini di Praga). Kromě toho jezdím již tři desetiletí do poroty soutěže v belgickém Neerpeltu, poněvčí do kategorií dětských sborů. Tato odpověď je sice trochu mimo původní otázku, ale chci tím jen poukázat na to, že jsem již dlouhá léta v kontaktu s dětským sborovým zpíváním.

3. Jak vzpomínáte na sbormistra dr. Bohumila Kulínského jeho ženu Blanku a syna Bohumila?

Se všemi třemi byla pro mne vždy radost pracovat. Byl jsem jednou i svědkem toho, jak pan dr. Kulínský předváděl zpěvákům Jindřichu Jindrákovi a mé ženě způsob výuky hlasové výchovy dětí. Byl jsem hudebním režisérem první rozhlasové nahrávky Bohumila ml.,

ještě pod supervizí jeho otce (pokud si vzpomínám, byly to Tausingerovy *Houby*). Od té doby jsme s Bohumilem ml. dlouhá léta spolupracovali nejen při rozhlasových nahrávkách, ale dělal jsem mu hudebního režiséra i pro některé nahrávky gramofonové. Provozoval s Bambini mé skladby a k desátému výročí činnosti Bambini di Praga si pro slavnostní koncert v Rudolfinu objednal i skladbu ode mne. Napsal jsem tehdy a věnoval jemu a jeho mamince, paní dr. Kulínské, *Květ z ráje* na text Jaroslava Seiferta.

4. Jak hodnotíte současnou spolupráci s Dětským pěveckým sborem Českého rozhlasu nebo s Bambini di Praga?

V poslední době přicházím s těmito sbory do styku jen velmi zřídka. Bambini di Praga jsem před několika lety přizval ke spolupráci se svým souborem Ars cameralis na vánočním koncertě pro FOK. S Dětským sborem Českého rozhlasu budu spolupracovat v nejbližší době při nahrávání mé úpravy Vaňhalových dětských písní.

5. Jaký smysl mají podle Vás dětské sbory, myslíte si, že je stále důležité i dnes, aby dětské sbory existovaly?

Určitě!!! Při formování dětské duše je velmi důležitá kolektivní snaha něčeho krásného společným úsilím dosáhnout. Učí to děti odpovědnosti za to, co dělají, a radosti, když toho dosáhnou. Kromě toho je tu ještě jedna nezanedbatelná věc. Dětské sborové zpívání stejně jako jakákoli jiná umělecká činnost učí děti smyslu pro krásné věci. Zde ovšem velmi záleží na sbormistrovi nebo na tom, kdo určuje repertoár sboru. Je velmi důležité nepodlehnout povrchnímu efektu z rychlé snahy o popularitu výběrem nevkusného repertoáru a nebát se náročnosti. Děti rády překonávají obtíže, jsou-li k tomu správně nasměrovány. Toto je velmi široké téma, které samo by mohlo být tématem disertační práce.

6. Považujete při tvorbě pro děti za důležité upravovat lidové písně?

Lidové písně jsou pro dětské zpívání velmi důležité a dobré úpravy jsou vždy požehnáním. Nejsm si zcela jist, jestli to je nutné pro skladatele. Myslím to tak, že se nedomnívám, že ten, kdo upravuje pro dětské sbory lidové písně, psal i lepší původní tvorbu pro dětské sbory. Spíš bych řekl, že dobrý skladatel může dělat i dobré úpravy lidových písní.

7. Jak si vybíráte slova pro písně nebo cykly?

Nemám žádný „návod“, jak vybírat texty. Tam, kde jsem si texty vybíral sám, jsem se řídil jen vlastním citem a snažil se z toho, co se mi líbí, vžít do toho, jak by se to asi líbilo dětem. Ale jsem si vědom i toho, že pro vyspělejší dětské sbory, kde je již větší množství starších dětí, je třeba jít po textech pro nejstarší členy dětských sborů (to byl i případ skladby *Květ z ráje* na Seifertův text, který jsem psal pro Bambini). Ti mladší to mají také rádi, mají dojem, že už jsou velcí, když zpívají něco závažnějšího, a ti starší se nenudí zpíváním dětských říkanek.

8. Upravujete si vlastní texty, máte své oblíbené současné básníky či se vracíte také k poezii našich klasiků?

Pokud to nebyly objednávky na konkrétní texty, vybíral jsem si jak texty lidové, tak od našich významných básníků. Mám oblíbeného především Holana, ale jeho verše jsem pro dětské sbory dosud nezhudebňoval, i když si myslím, že i zde by se našlo něco, co by mohlo děti zaujmout, s čím by se mohly ztotožnit.

5.5 Martin Smolka (*1959)

Martin Smolka vystudoval skladbu na Akademii múzických umění a také byl soukromým žákem Marka Kopelenta. Jeho skladby si vydobily uznání po celém světě, psal na objednávku pro mnoho mezinárodních festivalů. Skládá hudbu pro různá obsazení, hudební produkce kombinuje s vizuálními a elektroakustickými prvky. Hudebně těží i ze starých stylů a lidové písně. Spoluzaložil Agon – soubor specializovaný na současnost i historii hudební avantgardy.

1. Víím, že na Konzervatoři jste byl spolužákem Bohumila Kulínského a pro Bambini di Praga jste napsal Etudy pro Bambini. Jaký impuls Vás k tomu vedl a jak probíhala práce na této skladbě?

Bohumil byl tehdy můj blízký přítel a prožívali jsme spolu velice intenzivní poznávání hudby a částečně i společnou uměleckou práci. Požádal mě o vytvoření skladby „na míru“ svému sboru. Chtěl předvést sbor jako brilantní virtuózní těleso v efektní, zcela nekonvenční hudební konstelaci. Dal dohromady celý program ze skladeb napsaných převážně nově, z jeho popudu, a troufl si i na skladbu, která už řadu let ležela neprovedena a platila za neproveditelnou, Kopelentovo *Svítání* (disonantní mnohohlas s mnoha sóly). Chtěl získat

sboru reputaci tělesa, které je schopno prezentovat plně vážnou, interpretačně náročnou hudbu, chtěl vyzdvihnout dětský sborový zpěv na úroveň vážného umění. Mělo to rozměr i politický, protože záměrně oslovoval i autory režimem odsunované, jako byl v té době, na počátku osmdesátých let, Marek Kopelent a Jan Klusák. A bylo to v opozici k hojné a režimem podporované tvorbě pro dětské sbory – na infantilní veršiky (o medvědích, koloběžkách apod.) a v hudebním stylu zhlouplého, zfrázovatělého neoklasicismu.

2. Jaká byla Vaše spolupráce se sborem Bambini di Praga?

Byla to pocta, já byl začátečník a Bambini špičkové profesionální těleso. Pustil jsem se do experimentů v duchu 60. let, inspirován zejména partiturami Lutoslawského, Pendereckého a Kopelenta. Byly to etudy interpretační i kompoziční – na glissanda, aleatoriku, grafické partitury, voicebandové efekty apod. Bohumil několik skic v průběhu práce zkusil a předvedl mi je. Ale žádné dlouhé otálení na zkouškách mi nedovolil. Tam se pracovalo velice ekonomicky a ven se vynášely jen vybroušené výsledky. Čili i ty skici jsem vyslechl už nějak nacvičené, obdržel jsem od Bohumila několik nevybíravých komentářů a šel jsem domů pokračovat. On byl velice rychlý a netrpělivý – šlo to tak daleko, že když viděl, jak nešikovně a zdlouhavě vykresluji čistopis, přepsal to za noc sám (zpívá se dodnes z jeho rukopisu).

3. Jaký smysl mají podle Vás dětské sbory? Myslíte si, že je důležité i dnes, aby dětské sbory existovaly?

Je to potřebné dnes jako kdykoli jindy. Smysl to má (jako všechno), když se to dělá inspirovaně a děti to kultivuje i baví. Své dítě bych raději posílal do sboru, kde se pracuje barvitě a mnohotvárně a nejde o „vrcholový sport“.

5.6 Jiří Teml (*1935)

Jiří Teml je hudební skladatel a rozhlasový producent. Hudební teorii a skladbu studoval v šedesátých a na počátku sedmdesátých let u Bohumila Duška a Jiřího Jarocho. Jeho dílo zahrnuje několik symfonií, koncertů, písňových cyklů, chorálních skladeb, dětských oper a dalších. Je velký znalec českého folkloru, což se významně odráží v jeho tvorbě.

1. Co Vás přivedlo ke komponování skladeb pro dětské sbory? Co bylo impulsem k této práci? Výzva sbormistra, vlastní děti, doba?

Ke komponování pro dětské sbory mne přivedly skladatelské soutěže pořádané v Jirkově, Jihlavě a Olomouci. Tyto soutěže iniciovaly skladby od mnoha autorů a některé tam oceněné se po mnoha letech zpívají dosud. Později to byl přímý kontakt s některými konkrétními sbory, jejichž sbormistři ode mě něco objednali.

2. Jaká byla Vaše spolupráce s Dětským rozhlasovým sborem nebo s Bambini di Praga?

Moje spolupráce s Dětským rozhlasovým sborem se zintenzivnila za sbormistra Čestmíra Staška, který většinu mých oceněných sborových cyklů natočil. Spolupráce pokračuje doposud se sbormistryní Blankou Kulínskou, když na některých nahrávkách se podílí spolu s DPS ČRo i Bambini di Praga. Moje nejintenzivnější spolupráce se rozvinula s Kühnovým dětským sborem, pro který jsem napsal dvě dětské opery.

3. Jak vzpomínáte na sbormistra dr. Bohumila Kulínského, jeho ženu Blanku a syna Bohumila?

Poprvé jsem osobní kontakt se sbormistryní Blankou Kulínskou navázal v rámci úpravy klavírní skladbičky *Pro Elišku* Ludwiga van Beethovena pro dětský sbor a malý orchestr. Úpravu objednal PhDr. Ilja Šmíd – tehdejší ředitel Pražské komorní filharmonie.

S Bohumilem Kulínským jsem byl spojen jako rozhlasový dramaturg. Profesionální zdatnosti Bohumila Kulínského jsem využil při natáčení avantgardních skladeb, jejichž realizace nebyla snadnou záležitostí.

4. Jak hodnotíte současnou spolupráci s Dětským pěveckým sborem Českého rozhlasu?

V současné době řídne moje tvorba sborových cyklů a tím i spolupráce s tímto sborem. Minimálně jednou ročně však k nějakému natáčení či přenosu ze studia dochází a tu jsou účinkující vždy vzorně připraveni a natáčení je radostné a pohodové.

5. Jaký smysl mají podle Vás dětské sbory, myslíte si, že je stále důležité i dnes, aby dětské sbory existovaly?

Existenci a činnost dětských sborů považuji za cennou a ničím nenahraditelnou, obdobně jako celou síť ZUŠek, protože přináší dětskému světu něco, co si do dospělosti odnáší jako estetickou hodnotu a kulturní zázemí a co nemohou nahradit dnes tolik módní počítačové hry.

6. Považujete při tvorbě pro děti za důležité upravovat lidové písně? Jak si vybíráte slova pro písně nebo cykly?

Pro Český rozhlas v Plzni jsem upravil víc jak 200 lidových písní. Lidová píseň je jako studánka čisté vody. Pro udržení sborové hygieny považuji za nezbytné věnovat se průběžně lidové písni mimo jako kompenzaci k současné nadprodukci populárního hudebního smogu. Úpravy však musí respektovat čistotu předlohy. Jakákoliv harmonická či rytmická „vylepšování“ mohou věc jen pokazit.

7. Upravujete si vlastní texty, máte své oblíbené současné básníky či se vracíte také k poezii našich klasiků?

Nejraději vybírám texty z lidové poezie nebo z latinských moudrostí. Nevyhýbal jsem se ani vtipným textům z dětských časopisů.

5.7 František Xaver Thuri (*1939)

František Xaver Thuri je jedním z čelních představitelů pražského hudebního života. Patří mezi neobyčejně aktivní hudebníky. Roku 1984 se stal sbormistrem Českých madrigalistů, je vyhledávaný také jako vynikající instrumentalista, varhaník a znalec hudby barokního období. Pro svou originalitu a stylové zařazení je nazýván „posledním českým žijícím barokním skladatelem“. Skládá též filmovou hudbu.

František Xaver Thuri na mé dotazy odpověděl jinou formou nežli formou dialogu, proto jeho text uvádím v nezměněné podobě.

„Při uspořádání notového materiálu na kůru kostela sv. Václava v Radnicích v sedmdesátých letech minulého století jsem našel pozoruhodnou hudební sbírku. Materiály pocházely většinou z poslední třetiny 18. století. Vše bylo napsáno na hrubém ručním papíru, některé kompozice se do kompletu sbírky dostaly zřejmě při rušení blízkého kláštera v Plasích.

Při této činnosti jsem se zabýval myšlenkami, jak asi vypadala hudební produkce v době vzniku archivu. Představoval jsem si kostel plný obyvatel, na kůru pod vedení místního kantora oslavně pějící sbor s orchestrem místních i přespolních hudebníků. Bývala to zřejmě velká sláva a všichni z toho zážitku žili dlouhý čas. Podstatnou část vokálního ansámblu tvořily děti, kterým se ve škole dostávalo dokonalého hudebního vzdělání. Muž, který ‚vládl‘ v prostorách chrámového chóru musel být sám velmi hudebně vzdělaný a zpěváci pohotově

a nadšení. Byla to vlastně jediná kulturní činnost, neboť o reprodukované hudbě nemohlo být tehdy ani řeči. Sám jsem ještě v polovině minulého století zažil podobnou činnost v našem hlavním městě. Pod vedením ředitele kůru u sv. Jana Nepomuckého v Praze – Košířích jsme s dětským sborem provozovali skladby Linkovy, Rybovy, Maškovy a dalších autorů.

Osobnost dirigenta a sbormistra je nezastupitelná. Sbory dětských zpěváčků byly úžasnou líhni nových hudebních nadšenců a často i budoucích umělců. Mezi tyto ‚požehnané‘ muže patřil již zesnulý dirigent dětského sboru při pražském rozhlase, dr. Bohumil Kulínský, též zakladatel Bambini di Praga. V šedesátých letech jsem s ním a s jeho sborem často hrál v instrumentálních souborech, pro které komponovali krásnou hudbu Václav Trojan, Viktor Kalabis a další hudební skladatelé. Profesor Kulínský byl velmi náročným sbormistrem, ale dokázal všechny, děti i dospělé, zapálit pro realizaci hudební nahrávky. Mnoho výborných hudebníků, kteří prošli jeho školou, vzpomíná s láskou a obdivem na tyto časy, kdy pod vedením tohoto ‚novodobého kantora‘ pronikli do nadčasově krásného hudebního světa. Také se hlásím k tomuto kantorství.

A velmi mne potěšilo, že dětský sbor pod vedením sbormistra Lukáše Jindřicha provedl mou Adventní kantátu, kterou jsem na jeho požádání přepracoval pro smyčcový kvintet, hoboj a klarinet.“

5.8 Jan Vičar (*1949)

Profesor Jan Vičar je významnou osobností v oblasti hudební vědy. Vystudoval řadu vysokých škol. Své tvůrčí aktivity dělí mezi hudební vědu a skladbu. Jako skladatel se věnuje sborové, vokální, orchestrální a komorní tvorbě. V jeho skladbách se objevují folklorní inspirace, které pramení z jeho moravanství.

1. Co Vás přivedlo ke komponování skladeb pro dětské sbory? Co bylo impulsem k této práci? Výzva sbormistra, vlastní děti, doba?

Inspirací mi byly: kdysi jedinečný mezinárodní festival dětských pěveckých sborů Svátky písní Olomouc, na jehož organizaci a dramaturgii jsem se v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století podílel, skvělá hravá (i vážná) poezie Jiřího Žáčka, později moravský a český folklor, a přirozeně také mé děti – Ondřej (narozen 1981; kantáta *Křik* a cyklus *Ahoj, moře!*), Michal (narozen 1985, dnes proslulý tím, že objel ve čtyřicet let starém emběčku svět; *Mišovy písničky*), Šárka (narozena 2002; jí je věnováno folklorní pásmo-cyklus *O Káče a s Káčou*) a Jan (narozen 2003; *Hanýskovy písničky*). Ze sbormistrů mne ke komponování

vyzval například olomoucký Jiří Klimeš – ke skladbě „o vodě“, jehož výsledkem byla *Voda, voděnka*, a Jiří Skopal, který pro 5. královéhradecké slavnosti sborového zpěvu v roce 2008 objednal „cyklus lidových písní s orchestrem“, jehož výsledkem bylo *O Káče a s Káčou*.

2. Jaká byla Vaše spolupráce s Dětským rozhlasovým sborem nebo s Bambini di Praga?

Paní dr. Blance Kulínské, s níž jsem se osobně neznal, jsem začal nabízet ke studiovým nahrávkám jejího Dětského pěveckého rozhlasového sboru své cykly na hravou poezii Jiřího Žáčka v první polovině devadesátých let minulého století, kdy jsem se znovu začal více zabývat kompozicí. Vybrala si a natočila se svým tělesem starší *Ahoj, moře!* i nové cykly *Mišovy písničky*, *Ufo, ufo, ufo* a *jiné písničky pro děti* a *Co mi ještě zbylo ze Žáčka*. Nahrávky režíroval pan Milan Wolf a já jsem byl shodou okolností ve studiu přítomen jen v případě natáčení posledního cyklu. Nahrávky jsou hudebně zdařilé, s čistou intonací a jasnou výslovností a jsou mimo jiné obsaženy na mém profilovém CD „Zpíváme si.“

V letošním roce paní doktorka Kulínská zamýšlí nastudovat a nahrát *Hanýskovy písničky*, na což se velmi těším i kvůli Hanýskovi, svému synáčkovi-prvnáčkovi, který má rád zejména píseň *Ježibaba*.

3. Jak vzpomínáte na sbormistra dr. Bohumila Kulínského?

Bohumila Kulínského otce jsem znal jen letmo z olomouckých Svátků písní. Jako sbormistr byl přirozeně velmi proslulý. Jeho syna Bohumila, který je narozen ve stejný den jako já, tedy 5. května, jsem zato učil na AMU některé teoretické a estetické předměty, než přestoupil na JAMU do Brna. Ten později uvedl s orchestrem mou *Hudbu pro smyčce a tympány* a také mi vyprávěl, že má sborová píseň *Ufo* zpívaná za doprovodu klavíru a velkého bubnu byla hitem na koncertech malých dětí z Bambini di Praga.

4. Jak hodnotíte současnou spolupráci s Dětským pěveckým sborem Českého rozhlasu nebo s Bambini di Praga?

Současná spolupráce je výborná, což se projevilo nahrávkou dvacetiminutového folklorního cyklu-pásma *O Káče a s Káčou*, které jsem na jaře 2009 nabídl paní dr. Kulínské. Premiéru původní verze s orchestrem z roku 2008 dirigoval v Hradci Králové Marek Valášek. Z úsporných důvodů a po dohodě s paní dr. Kulínskou jsem vytvořil pro potřebu rozhlasového nahrávání spojených těles Bambini di Praga a Dětského pěveckého sboru Českého rozhlasu samostatnou verzi skladby s doprovodem klavíru, trubky a bicích nástrojů. Studiovou nahrávku i první koncertní provedení řídil výborným způsobem Lukáš Jindřich

a zpívala jedinečně obě spojená tělesa. Věřím, že tato verze s menším instrumentálním obsazením může zaujmout i další dětské pěvecké sbory.

5. Jaký smysl mají podle Vás dětské sbory, myslíte si, že je stále důležité i dnes, aby dětské sbory existovaly?

Dětský sborový zpěv vždy měl, má a bude mít smysl. Jednak z ryze hudebních a uměleckých důvodů, ale i jako společenská záležitost a kultivovaný způsob trávení volného času.

6. Považujete při tvorbě pro děti za důležité upravovat lidové písně?

Úpravy lidových písní jsou v každé době významnou součástí skladatelské tvorby a vždy je možno pojímat tento úkol odlišně – z hlediska hudebních stylů a cítění doby. Mezi mými úpravami zaujímá čelné místo zmíněné pásmo-cyklus *O Káče a s Káčou* pro sbor, sóla a orchestr, jehož konečných 18 písní jsem vybral z celkových více než 160 českých, moravských a slezských písní s výskytem slova Kateřina. Příslušnými folklorními idiomy byly inspirovány i dosud mé nejúspěšnější sborové stylizace *K horám*, *Gurale* a *Vejr* uváděné našimi špičkovými sbory při zahraničních turné i v soutěžích. Ve všech případech jsem se pokusil o spojení autentických folklorních elementů s propracovanou koncertní strukturou.

7. Jak si vybíráte slova pro písně nebo cykly? Upravujete si vlastní texty, máte své oblíbené současné básníky či se vracíte také k poezii našich klasiků?

Z umělé poezie komponuji převážně na básně Jiřího Žáčka, jehož jsem jako básníka (nejen pro děti) skladatelům vážné hudby počátkem osmdesátých let patrně objevil. Dosud jsem zhudebnil asi 45 jeho básní, většinou pro dětské sbory za doprovodu klavíru. Jiřího Žáčka považuji za ústřední postavu české poezie minulých desetiletí i současnosti. Ke klasikům se nevracím, protože jazyk jejich poezie často zastaral a jeho užívání by bylo pro děti nepřírozané.

6. Vzpomínka Blanky Kulínské na Bohumila Kulínského

Při psaní této práce jsem se rozhodl požádat o pár vět i paní Blanku Kulínskou. Kdo jiný než ona by mohl lépe vyličit, jaký Bohumil Kulínský byl? Z jejích vzpomínek by jistě mohla vzniknout celá kniha, ale pro účely této práce jsem vybral alespoň následující úryvek:

„Bylo mi deset. Září 1945, čtyři měsíce po skončení 2. světové války. Rozhlasový dětský sbor, jak zněl tenkrát oficiální název, stále čekal na svého nového sbormistra. A jednoho zářijového dne nový sbormistr konečně přišel. Usměvavý sympatáák, z nacpané aktovky vybalil notové party, které nám rozdal a jal se okamžitě zkoušet. Netušil, že noty byla pro nás zcela neznámá záležitost, že je většina z nás drží v rukou poprvé. Byli jsme totiž většinou nováčkové, jen někteří chodili v posledním roce války do Kühnova dětského sboru. A ti většinou odešli za svým profesorem Janem Kühnem. Ten náš nový sbormistr přijel z Ostravy, kde zanechal výborný dětský sbor Hrabůvské zpěváčky. Musel to být pro něho šok, začínat úplně znova. Jaký byl? No, zajímavý. Zaprvé – ta jeho řeč! Mluvil nezvykle spisovně. Ale na druhé straně říkal ‚jaksik‘, okurek a placek a vyslovoval ‚ministerstvo‘ s měkkým ň. Byl stále ve spěchu, udýchaný, rozlitaný, neboť vedle sboru vyučoval na měšťanské škole v Dejvicích na nám. sv. Gotharda, studoval fonetiku na Filosofické fakultě, kompozici u Jaroslava Křičky a každý pátek odjížděl domů do Ostravy Hrabůvky. Byl neskutečně přísný. Ale pěvecké zkoušky, ty byly úžasné. Neustále zkoušel jednotlivce, porovnával a hodnotil. Bazíroval na dokonalé intonaci. Měl totiž absolutní sluch a nesnesl jediný nečistý tón. A stále poměřoval. Každý člen hlasu měl své systemizované místo, své pořadí. Ano, pořadí. Už tenkrát každý z nás věděl, ‚kolikátí jsme‘. Ten na první židli byl vedoucí hlasu. Byla to úžasná pocta, připadali jsme si nepostradatelní.

A my jsme se mohli přetrhout. Během každé zkoušky se pořadí měnilo. Naprosto neomylně a spravedlivě. Když byl s někým nespokojen, měl ve zvyku oslovovat nás chlapečku a holčičko: ‚No to si musíš, holčičko, připravit doma. Ted' už je pozdě!‘ Šprtali jsme stupnice, intervaly, chodili jsme s ladičkou a zkoušeli se strefit do áčka (tvrdil totiž, že absolutní sluch lze vypěstovat soustavným tréninkem), připravovali jsme si přednášky o skladatelích, které nám zadával. Nikdy v životě jsem potom už neměla tak zapáleného, zajímavého, spravedlivého a pedagogicky vynalézavého kantora, jako byl on. Milovali jsme ho všichni“.

7. Život v dětském pěveckém sboru

V následující kapitole pronikneme do interního života dětského pěveckého kolektivu. Nemusím zdůrazňovat, že je to prostředí velice specifické. Je třeba si ovšem uvědomit, že všechny sbory nejsou stejné. Každý sbor má svého sbormistra či sbormistry, kteří sborové práci udávají celkový ráz. Mají individuální způsob práce, odlišné pracovní tempo, jiné nároky na členy sboru atd. Podle mého názoru se ale určitá specifika dají zobecnit.

7.1 Vliv sborového života na osobnostní růst jednotlivců

Pojem sborový život neznamena pouze pravidelnou docházku do pěveckého tělesa. Je nutné do něj začlenit mnoho dalších bodů týkajících se tohoto pojmu. Můžeme jej chápat jako komplex požadavků na sborového zpěváka, při jejichž splnění se předpokládá úspěšné zařazení jednotlivců do sborového prostředí. Vzhledem k tomu, kolik času spolu zpěváci ve sboru tráví, pak jedním z předpokladů je začlenění se do kolektivu. Sbor musí fungovat jako kompaktní celek, každý musí myslet nejen za sebe, ale minimálně za kolegy, kteří stojí vedle něj. Mám na mysli cítění střídavých nádechů, přizpůsobení a sjednocení barev jednotlivých hlasových skupin atd.

Dále zpěv ve sboru vyžaduje naprostou soustředěnost a píli. Mluvíme-li o profesionálním sboru, můžeme do požadavků zařadit taktéž časovou oddanost. Ve špičkových dětských sborech musí děti, narozdíl od školních spolužáků, věnovat většinu svého volného času zkouškám, koncertům, natáčením atd. Pocit nedostatku volného času bývá často důvodem k opuštění sboru.

Věkové hranice v dětském sboru se pohybují zhruba od pěti až do dvaadvaceti let. Tvoří se tak logicky skupiny podle věku, mnohdy mladší přizpůsobují své chování starším, což vede k předčasnému dospívání. Děti jsou mnohem samostatnější než jejich spolužáci ve škole. Starší jedinci se pak starají o mladší, na zájezdech se mnohdy ocitají v roli „náhradní maminky“. To vše jsou zkušenosti, které se v budoucnu mohou hodit, ale někdy mohou být bohužel negativně vysvětlovány. Toto předčasné dospívání a naopak starostlivost starších bylo veřejností nepochopeno v kauze, která sbor Bambini di Praga postihla a o které se zmiňuji v kapitole č. 4.

Pro členy sboru se sborové prostředí mnohdy stává druhým domovem. Ke sbormistrům je vzhlíženo, vládne zde vzájemná důvěra, silné kamarádké vztahy, ale i rivalita. Ta se zejména

projeví v okamžiku, kdy sbormistři vybírají z velkého počtu zpěváků menší skupinu, která se zúčastní zájezdu. Tím dojde k rozdělení skupin, o kterých jsem psal. Vybraní jedinci čelí pomluvám od těch, kteří vybráni nebyli. Nenominovaní zpěváci se všemožnými způsoby snaží zviditelnit před těmi, kteří o nominaci rozhodovali. Stejný problém nastává při výběru sóla. Zkoušený se maximálně soustředí na svůj výkon a zároveň vnímá nepřejícnost ostatních. V této chvíli nastávají nepříjemné okamžiky také pro sbormistry. Se zodpovědností za volbu umělecky nejlepšího adepta je potřeba neopomenout pedagogické a v dobrém slova smyslu i diplomatické hledisko. To vše je spojeno se stresem. Dá se tedy říci, že odolnost vůči stresu je dalším požadavkem, který je na zpěváka kladen.

Nelze vyjmenovat všechny nástrahy, které ve sborovém životě číhají, kdo však ve všech zátěžových zkouškách ob stojí, užívá tohoto „života“ plnými doušky.

Pro mnohé členy končí odchodem z dětského sboru pěvecká kariéra úplně, v některých případech však pokračují zpěváci jako členové koncertních smíšených pěveckých sborů či sborů divadelních. V dalších případech studují vysoké umělecké školy jako je například Akademie múzických umění. Velká část odchází na pedagogické fakulty studovat obory s hudební výchovou. Lze však říci, že téměř všichni vyhledávají taková zaměstnání či studium, kde se s hudbou i nadále aktivně setkávají.

Sborový repertoár zahrnuje téměř všechny žánry od hudby klasické přes úpravy lidových písní až po jazzové či populární skladby. Pro ty, kteří se hudbě věnují dále, je tato pestrost výhodou. Zpěváci si mohou vybrat, který druh hudby je nejvíce baví. Často si pak bývalí členové zakládají jazzové kapely, vokální soubory, vlastní sbory, nebo naopak zvolí studium zpěvu sólového. Zde se rozhodují mezi zpěvem populárním či klasickým. A právě při výběru studovaného žánru je pro ně výhodná předchozí sborová zkušenost.

Jak v kapele, tak ve vokálních souborech je sborová zkušenost výhodou. Zde lze využít předpoklady, o kterých jsem psal na začátku této kapitoly. S negativními názory se však setkávají studenti sólového zpěvu. Je jim vytýkána právě výše zmiňovaná ohleduplnost k ostatním (sborový nádech, přizpůsobení barvy atd.). Sólový zpěvák musí být „osobností“, která se řídí vlastními pocity, je zapotřebí patřičná dávka zdravého sebevědomí a do jisté míry i exhibicionismus, což mnohdy bývalý sborista postrádá. Dávka exhibicionismu a sebevědomí však nesmí být na úkor ostatních pilných a pracovitých jedinců, kteří tyto vlastnosti postrádají.

7.2 Klady a záporny členství ve sboru z pozice osobní zkušenosti

Každý, kdo prožije delší časové období v určitém kolektivu (může to být školní třída, parta přátel nebo sportovní klub či umělecké těleso), je tímto specifickým prostředím významně ovlivněn. Toto působení může být pozitivní i negativní, v obou případech se ale jedná o značný vliv na formování osobnosti člověka. V této kapitole bych chtěl zprostředkovat svoji osobní zkušenost, kterou jsem zakusil jako dlouholetý člen sboru Bambini di Praga, sdělit, o co mě členství v tomto kolektivu obohatilo a naopak, o co mě ochudilo.

V prostředí sboru Bambini di Praga se pohybuji již více jak dvacet let. Dá se říci, že jsem zde vyrůstal a trávil veškerý svůj volný čas. Od počátku roku 2005, kdy jsem se po boku Blanky Kulínské stal sbormistrem sboru, jsem se sborem spojen i profesně.

Zamyslím-li se nejprve nad tím, co mi členství ve sboru vzalo, na prvním místě musím uvést volný čas, resp. nezávazné trávení volného času. Od zahájení mé školní docházky jsem souběžně navštěvoval Školu sborového zpěvu při Bambini di Praga, což v praxi znamenalo zpočátku dvakrát týdně dojíždět do pražského Karlína na hodiny sborového zpěvu, hudební nauky, zobcové flétny atd. Ve třetí třídě ZŠ jsem postoupil do koncertního oddělení sboru Bambini di Praga, čímž se penzum docházky rozrostlo o další dva dny v týdnu, kdy probíhaly zkoušky tohoto koncertního oddělení. Velice brzy jsem si uvědomil, že pokud chci být v něčem opravdu dobrý, musím tomu také něco obětovat. Dobrovolně jsem se vzdal možnosti chodit s kamarády po škole ven nebo si zahrát fotbal a všechnen svůj volný čas jsem obětoval sboru. Nebyla to ovšem jediná oběť v naší rodině. Vzhledem k tomu, že jsme bydleli v malé vesnici za Prahou, moji rodiče mě museli minimálně čtyřikrát v týdnu do sboru vozit.

V období dospívání jsem přišel o typickou výhodu spojenou s tímto věkem, a sice o možnost trávit volné večery se svými vrstevníky. Zkoušky sboru totiž pravidelně končily až ve 20 hodin, koncerty nebo natáčení se mnohdy protáhly až do pozdních nočních hodin. Můj pracovní týden tedy získal tvrdý a neúprosný řád: ráno škola, odpoledne a večer sbor. A nebylo výjimkou, že se některé sborové aktivity konaly i o víkendech.

Z výše uvedeného vyplývá, že členství ve sboru se prolínalo s mým soukromím do té míry, až se stalo jeho definitivní součástí. Je ovšem nutné dodat, že jsem si tuto cestu vybral sám a nikdo mě do ničeho nenutil. Bylo to mé svobodné rozhodnutí, ke kterému mě sice zpočátku nasměrovali moji rodiče, ale které jsem velmi brzy přijal za své osobní. A jsem hluboce přesvědčen o tom, že bych toto rozhodnutí nikdy nezměnil.

Členství ve sboru Bambini di Praga bylo výjimečné nejen díky specifické pěvecké výchově rodiny Kulínských, která vtiskla sboru charakteristický zvuk, ale také celkovým přístupem k práci ve sboru a výchovnému působení sbormistrů na své svěřence. Co se týče pracovního nasazení v koncertním oddělení, dalo by se přirovnat k vrcholovému sportu, což mnohdy bývalo sbormistrům vytýkáno. Na členy sboru byly kladeny vysoké nároky, vládla zde poměrně tvrdá disciplína, možnost uspět měli skutečně jen ti nejlepší. Z vlastní zkušenosti ovšem mohu potvrdit, že tento náročný styl práce se vždy vyplatil, o čemž svědčí obrovský věhlas, kterého sbor Bambini di Praga dosáhl.

Osobně jsem si ze sboru odnesl velké množství nezapomenutelných zážitků, a to nejen hudebních. Potkal jsem zde mnoho skvělých lidí a přátel, se kterými se budu stýkat do konce života. Díky sboru jsem se mohl setkat a spolupracovat s mnoha významnými osobnostmi, ať už z oblasti hudební, kulturní, politické či z oblasti „showbyznysu“. Patří mezi ně např. harfenistka Jana Boušková, zpěvák Štefan Margita, hudebník a producent Karel Vágner, zpěvačka Jana Koubková, hudebník a primáš souboru Hradišťan Jiří Pavlica, exprezident Václav Havel, politička Miroslava Němcová, dirigent Jakub Hruša, sbormistři Miroslav Košler, Jiří Kolář, Lukáš Vasilek a mnoho dalších. A pochopitelně Blanka a Bohumil Kulínští.

Ve sboru jsem získal nepostradatelné zásady slušného chování a správného stolování. Měl jsem možnost vycestovat se sborem do takových zemí jako je Japonsko nebo Jižní Korea. Podařilo se mi tak nejen podívat se do míst, která bych jinak asi nikdy nenavštívil, ale mohl jsem poznat jinou kulturu, architekturu, kuchyni, zkrátka jiný styl života v těchto exotických zemích. Navíc jsem se naučil i samostatnosti, když jsem byl při měsíčních koncertních zájezdech odkázán pouze sám na sebe.

Byl jsem obohacen o nepopsatelné zážitky při koncertě, kdy jsme všichni „táhli za jeden provaz“, a následné ovace nadšeného publika. O příjemný pocit, kdy se práce několika desítek lidí, které předcházelo mnoho píle, úsilí a odříkání, zúročuje a koncentruje v jeden jediný okamžik.

Díky rodině Kulínských se mi splnil můj veliký sen. Stát před sborem jako sbormistr. Nikdy nezapomenu na mé soukromé hodiny dirigování u Bohumila Kulínského, ze kterých čerpám doposud. Učil mne, jak se sborem pracovat a komunikovat a hlavně – nikdy se ničeho nebát.

8. Význam dětských pěveckých sborů ve 21. století

„Byli jsme a dosud jsme tvořivý národ. Ted', kdy je možno nasvítit tvořivého českého ducha, udělejme to, každý, jak jen můžeme, než nám budoucí pokolení pohltí americká zábava, bezduché pohádky o kšeftě, strojích, penězích, bezobsažný ‚jenhluk‘ v komerční muzice bez sdělení, ona tupost, se kterou se velmi dobře obchoduje, abychom za několik let neplakali nad tím, že si naši vnuci neumějí hrát, povídat si, naslouchat, cítit jeden s druhým, že nemoc už je chronická.“³⁷

Tato charakteristika, ač byla publikována před osmnácti lety, je podle mého názoru stále aktuální. Globalizace vstupuje čím dál aktivněji do našeho života. Žijeme v době, která se vyznačuje velikou rychlostí změn. Neustále rostou možnosti přepravy osob a zboží, klesají obchodní bariéry, agresivně se rozvíjí informační technologie atd. Co platí dnes, nemusí platit zítra. Jaký ale mají tyto změny dopad na naši společnost? Neubírá nám onen mohutný technický pokrok vlastnosti, které nás činí lidmi?

Nezbytným předpokladem dnešního úspěšného mladého člověka je kvalitní vzdělání. To však není jediným znakem vyvážené, kultivované osobnosti. K výchově takové osobnosti patří mj. i zprostředkování kulturních hodnot. A hudba, jakožto složka umění, které je jednou z nejvýznamnějších součástí kultury každého národa, má na člověka mimořádný formativní vliv. Jakým způsobem se v dnešní době mládež dostává do kontaktu s hudbou?

Při odpovědi na tuto otázku vycházím ze zkušenosti, kterou nyní získávám jako učitel hudební výchovy na jedné pražské základní škole. U svých žáků zjišťuji, že se doma hudbě téměř nevěnují. Mimoškolní aktivity dětí se omezují na sledování televize a ještě častěji na sezení u počítače, kde komunikují s okolním světem prostřednictvím sociálních sítí. Jejich vyjadřovací schopnosti jsou žalostné, protože v době mobilních telefonů se naučily být co nejstručnější. Rodiče jsou časově zaneprázdněni, v rodinách se nezpívá, děti neznají tradiční lidové písně. Přitom kde jinde než v rodině by měly děti získávat přirozený vztah k hudbě?

Škola tuto situaci však nemůže příliš zachránit. Děti (a bohužel i někteří učitelé) považují hudební výchovu za odpočinkový předmět, kterému věnují jen malou pozornost. Lepší stav bývá na prvním stupni, kde se ještě zpívá, ale po přechodu na druhý stupeň tento prvek z výuky mizí. Děti dospívají, začínají se před sebou stydět a zpěv považují za něco nepřípustného. Když někdo zazpívá, často se setká s posměchem spolužáků.

³⁷ HÁMOVÁ, D. *Integrace hudební, hudebně pohybové, dramatické a výtvarné výchovy*. In *Tvořivost jako základní dimenze moderní hudební pedagogiky*. PedF UK, Praha 1992, s. 96.

Vzhledem k tomu, že výchova k hudbě (a stejně tak výchova hudbou) často selhává v rodině i ve škole, jsem přesvědčen o tom, že hudební zájmová činnost dětí má v dnešní době obrovský význam. A pěvecké sbory zaujímají v této oblasti důležité místo.

Dětský sborový zpěv má v naší zemi velkou tradici. Vedle nejznámějších dětských pěveckých těles, jako jsou např. Kühnův dětský sbor, Radost Praha, Severáček, Jitro, existuje i řada pěveckých sborů při základních školách, základních uměleckých školách, gymnáziích nebo při různých regionálních kulturních zařízeních. Činnost těchto sborů je také velmi důležitá, protože významně přispívá ke kulturnímu životu v dané oblasti.

Pěvecký sbor jako kolektivní těleso má na jednotlivce specifický vliv. Nejen, že se zde děti učí velké množství písní a tím cvičí paměť a obohacují si slovní zásobu, ale ve sboru získají i takové vlastnosti, jako je respekt ke konkurenci, k sobě navzájem, úcta k autoritám. Účastní se koncertů, festivalů, koncertních zájezdů, zažívají atmosféru úspěchu i neúspěchu, vše společně intenzivně prožívají. V dětském sboru mnohdy vznikají přátelská pouta, která vydrží řadu let.

Je velká škoda, že dětský sborový zpěv poněkud zapadá v konkurenci ostatních zájmových aktivit. Pro sbormistry je čím dál náročnější přilákat do svých sborů nové a kvalitní zpěváky. Přesto jsem přesvědčen, že dětské pěvecké sbory mají i v dnešní době smysl. Nejen proto, že ve sboru děti tráví svůj volný čas smysluplně, ale i proto, že zde prožívají skutečnou a navíc umělecky hodnotnou realitu a ne realitu virtuální. A zejména z toho důvodu, že hudba a zpěv zušlechťují jejich dětskou duši.

9. Závěr

Naše společnost se po dvaceti letech svobody stále učí, jak naložit s demokracií. Dvacet let je sice dostatečně dlouhá doba na to, aby se ve společnosti udály zásadní změny, nicméně velký kus cesty je ještě před námi. Zejména na generaci dnešních mladých lidí spočívá důležitý úkol: nenechat se zcela pohltit změnami souvisejícími s globalizací a technickým pokrokem a nezapomínat na tradiční kulturní hodnoty. Aby jednou tito mladí lidé mohli vychovávat kultivované děti.

V kapitole o významu dětských pěveckých sborů v dnešní době jsem uvedl, že hudba a zpěv zušlechťují dětskou duši. Jako téma své diplomové práce jsem si vybral sbor Bambini di Praga, ve kterém jsem vyrůstal a na jehož příkladě jsem se snažil toto tvrzení dokázat.

Značnou část své práce jsem věnoval bohaté historii dětského pěveckého sboru Bambini di Praga, která je podána v přehledné a ucelené formě. Mimořádné úspěchy sboru na českých i mezinárodních pódii jsem doložil ukázkami několika kritik a recenzí na vydaná CD. Představil jsem sbormistry sboru, kteří jsou považováni za jedny z nejvýznamnějších osobností naší hudební scény. Jejich celoživotní úsilí bylo zaměřeno na práci s dětmi. Vychovávali je jak po stránce pěvecké, tak po stránce společenské. Pokusil jsem se je ve své práci ukázat tak, jak si je po mnohá léta pamatovala hudbymilovná veřejnost, než jejich jméno poškodila známá mediální kauza. Velmi podrobně jsem také zmapoval činnost Školy sborového zpěvu při Bambini di Praga, ve které za celou dobu její existence smysluplně trávily tisíce dětí svůj volný čas.

Měl jsem tu příležitost rozmlouvat s některými hudebními skladateli, kteří pro sbor komponovali. Z našich rozhovorů vyplynulo, že si rodiny Kulínských váží a že si považují toho, co pro českou hudbu vykonali. Stejně jako já, tak i oni jsou přesvědčeni o velkém významu dětských pěveckých sborů v dnešní době.

V kapitolách věnovaných pohledu na člena sboru jsem se snažil přiblížit sborové prostředí i z pozice své vlastní zkušenosti. Prostoru sboru Bambini di Praga se vyznačuje vysokým pracovním nasazením a profesionalitou, ale je třeba upozornit na fakt, že všichni členové tento kolektiv navštěvovali a navštěvují dobrovolně.

Velkým přínosem této práce je přehled skladeb, které sbor měl nebo stále má ve svém repertoáru. Je uveden v příloze a poslouží všem, kteří by někdy hledali skladby pro své sbory.

Velmi si vážím důvěry, kterou do mě Kulínští vložili. Jako sbormistr se snažím pracovat tak, abych je nezklamal. Snažím se také o to, aby sbor Bambini di Praga opět patřil tam, kam

patřit má. A sice na titulní stránky novin díky jeho pěveckým kvalitám a úspěchům doma i v zahraničí. Jsem rád, že jsem mohl Blanku Kulínskou i jejího syna Bohumila poznat jak po stránce umělecké, tak i soukromé. Že se z nás stali nejen umělečtí kolegové, ale (troufám si tvrdit) i přátelé.

10. Prameny a literatura

- HÁMOVÁ, D. *Integrace hudební, hudebně pohybové, dramatické a výtvarné výchovy*. In Tvořivost jako základní dimenze moderní hudební pedagogiky. PedF UK, Praha 1992, s. 96
- KULÍNSKÝ, B. *Máte hudební sluch?* 1. vyd. Praha: SHV, 1964. 84 s.
- KULÍNSKÝ, B. *Učíme se zpívat z not*. 1. vyd. Praha: Panton, 1960. 83 s.
- KULÍNSKÝ, B. *Vokální stenografie*. 1. vyd. Praha: Panton, 1983. 204 s.
- SLAVÍKOVÁ, J. *Za Bohumilem Kulínským*. In Hudební rozhledy, 1988, roč. 41, č. 7, s. 299-300
- ŠKÁPÍKOVÁ, J. *Bambini di Praga*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2007. 304 s. ISBN 978-80-204-1583-7.
- ŠKÁPÍKOVÁ, J., KULÍNSKÝ, B. *Volný pád*. 1. vyd. Praha: XYZ, 2008. 288 s. ISBN 978-80-7388-006-4.
- VÁGNEROVÁ, L. *Hudba jako prostředek kultivace dítěte*. Diplomová práce. Praha: Karlova univerzita, Filozofická fakulta, leden 2001.
- VYSLOUŽIL, J. *Hudební slovník pro každého II. díl*. 1. vyd. Vizovice: „Lípa“, 1999. Archiv Bambini di Praga a rodiny Kulínských.

11. Přílohy

Příloha č. 1:	Repertoár	1
Příloha č. 2:	Diskografie Bambini di Praga	16
Příloha č. 3:	Zájezdy Bambini di Praga	20
Příloha č. 4:	Obrazová příloha	21

I. Repertoár

Skladby provedené Dětským pěveckým sborem Československého rozhlasu v letech 1945–1973, Dětským pěveckým sborem Českého rozhlasu od roku 1992 až po současnost a sborem Bambini di Praga od roku 1973 až po současnost.

Umělé písně a cykly českých a slovenských autorů

Bendl, Karel	<i>Skřiváncí písně</i>
Berkovec, Jiří	<i>Vítej, máji</i>
Dvořák, Antonín	<i>Humoreska</i> (voc. arr. B. Kulínský ml.) <i>Jakobín</i> (Tak ještě jednou serenádu – školní scéna z II. jednání) <i>Když mne stará matka</i> (voc. arr. B. Kulínský st.) <i>Moravské dvojzpěvy op. 38, op. 32</i> <i>Rusalka</i> (Hou, hou, hou – zpěv lesních žinek z I. jednání, Květiny bílé po cestě – sbor z II. jednání) <i>Slovanský tanec č. 10</i> (voc. arr. B. Kulínský ml.) <i>Stabat Mater</i> <i>Svatá Ludmila</i> <i>Symfonie č. 9</i> (2. věta – Largo, voc. arr. B. Kulínský st.)
Eben, Petr	<i>Čtyři vánoční písně</i> <i>Deset poetických duet</i> <i>Noční hodiny</i> <i>Podzimní písničky</i> <i>Řecký slovník</i> <i>Ukolébavka pro dcerku</i> <i>V trávě</i> <i>Zelená se snítka</i>
Feld, Jindřich	<i>9 písniček dětem</i>
Felix, Václav	<i>Povídání s ozvěnou</i>
Fišer, Luboš	<i>Fašank</i>
Foerster, Josef Bohuslav	<i>Pět zpěvů op. 166</i> <i>Lesní studánka</i>

	<i>Matičce</i>
	<i>Modlitba</i>
Hanuš, Jan	<i>Concerto piccolo</i>
	<i>Český rok</i>
	<i>Hrst orlích per</i>
	<i>Magnificat + Ubi caritas</i>
	<i>Měsíce</i>
	<i>Pastorale</i>
Hába, Karel	<i>Děti zpívají</i>
	<i>Nejmenším zpěvákům op. 37</i>
Hurník Ilja	<i>Čtyřlístek</i>
	<i>Červnová noc</i>
	<i>Dětská terceta</i>
	<i>Kapr, blecha a tak dále</i>
	<i>Kdo, jak a proč</i>
	<i>Pastorela</i>
	<i>Písničky pro děti</i>
	<i>Ptáci</i>
	<i>Rozhovory matky s děckem</i>
	<i>Šprávná rodina</i>
	<i>Špalíček</i>
	<i>Variace na myší téma</i>
	<i>Vyhřátá mez</i>
	<i>Tři dcery</i>
Ištván, Miloslav	<i>Uspávanky</i>
Ježek, Jaroslav	<i>Písničky (1928 – 1938) (výběr 12 písní Osvobozeného divadla)</i>
Ježková, Olga	<i>Rozcítadla</i>
Jindřich, Lukáš	<i>Amen dico vobis</i>
	<i>Veni, Creator Spiritus</i>
Jurkovič, Pavel	<i>Devatero divný květ</i>
Kabeláč, Miloslav	<i>Přírodě</i>
Kalabis, Viktor	<i>Kytice písní</i>
	<i>Písnička se zpívá</i>
	<i>Tři dětské písně</i>

	<i>Ukolébavka</i>
Kaprál, Václav	<i>Ukolébavka</i>
Klusák, Jan	<i>Jonáš</i>
	<i>Veni Sancte Spiritus</i>
Kopelent, Marek	<i>Svítání</i>
Kopřiva, Karel Blažej	<i>Salve Regina</i>
Křička, Jaroslav	<i>a – o – i – e – u, jaro již je tu!</i>
	<i>Daniny a Jiříčkovy písničky</i>
	<i>Jdou, zvířátka, jdou...</i>
	<i>Nové písně a pochody op. 66</i>
	<i>Písně a pochody op. 32</i>
	<i>Původ ptactva</i>
	<i>Snadné tříhlasé sborky</i>
	<i>Tříhlasé sbory</i>
	<i>Zvířátka z lesa</i>
Kubín, Rudolf	<i>Zdravice</i>
Kurz, Ivan	<i>Máte mátu?</i>
Kvěch, Otomar	<i>Písničky od tabule aneb Vivat Komenský</i>
Linek, Jiří Ignác	<i>Pastorella in F</i>
	<i>Pastorella jucunda</i>
	<i>Pastorella na jitřní</i>
Loudová, Ivana	<i>Malý princ</i>
	<i>Písničky pro Lucku</i>
	<i>Štěstí</i>
Lorencová, Zdeňka	<i>Cinky, linky</i>
	<i>Ovčáci</i>
	<i>Podívejte, panečku</i>
Lukáš, Zdeněk	<i>Amicitia</i>
	<i>Gaudete et exultate</i>
	<i>Missa brevis</i>
	<i>Tres canti studiozorum</i>
	<i>Věneček</i>
Martinů, Bohuslav	<i>Kytice (Koleda)</i>
	<i>Otvírání studánek</i>

	<i>Romance z pampelišek</i>
	<i>Špalíček</i> (Hra na pannu, Hra na hastrmana, Hra na vlčka, Legenda o svaté Dorotě, Vynášení smrti, Hra na královnu, Hra na zlatou bránu, Svatba, Polka)
	<i>Zavírání lesa</i>
Matoušek, Lukáš	<i>Květ z ráje</i>
	<i>Vodička, voda</i>
Mácha, Otmar	<i>Dětské sbory</i>
	<i>Lašské helekačky</i> (část Hoj, hura, hoj)
	<i>Zvířetník</i>
Michna, Adam z Otradovic	<i>Loutna česká</i>
Mysliveček, Josef	<i>Tre notturni</i>
Novák, Jan	<i>Amores sulpiciae</i>
Pauer, Jiří	<i>Dětské sbory</i>
Radůza	<i>Na svatýho Řehoře</i>
Ryba, Jakub Jan	<i>Česká mše vánoční</i>
	<i>Pastorela Milí synáčkové</i>
	<i>Pastorela Spi, spi neviňátko</i>
	<i>Pastorela Rozmilý slavičku</i> (voc. arr. Bl. Kulínská)
Řezníček, Petr	<i>Atomus servus pacis</i>
Smetana, Bedřich	<i>Píseň česká</i> (Česká píseň – 2. část pro ženský sbor)
	<i>Prodaná nevěsta</i> (Proč bychom se netěšili – sbor z I. jednání)
	<i>Tři sbory</i> (Má hvězda, Západ slunce, Přiletěly vlaštovičky)
Smolka, Martin	<i>Etudy pro Bambini</i>
Sommer, Vladimír	<i>Je nám dobře na zemi</i>
Spilka, František	<i>Písničky</i>
Strašek, Emil	<i>Pět písní pro děti</i>
Suk, Josef	<i>Deset zpěvů</i>
	<i>V nový život</i>
Šesták, Zdeněk	<i>Co to zvoní, co to cinká</i>
Škvor, František	<i>Písně pro dětský sbor</i>
	<i>Písně pro dětský sbor, flétnu a klarinet</i>
	<i>Prstýnek</i>
Teml, Jiří	<i>Rýmovačky s ozvěnou</i>

	<i>Travačky</i>
	<i>Všelijaké písničky</i>
	<i>3 směšné písničky</i>
Thuri, František Xaver	<i>Kantáta adventní</i>
Vaňhal, Jan Křtitel	<i>8 dětských písní</i>
Vičar, Jan	<i>Ahoj, moře</i>
	<i>Co mi ještě zbylo ze Žáčka</i>
	<i>Hanýskovy písničky</i>
	<i>Mišovy písničky</i>
	<i>Ufo, ufo, ufo (a jiné písničky pro děti)</i>
Vodňanský, J. Campanus	<i>Rorando coeli</i>
Vogner, František	<i>Hajdy ven</i>
Vranický, Pavel	<i>Tři hádanky</i>
Zelenka, Jan Dismas	<i>Mše D dur (Agnus Dei)</i>

Umělé písně a cykly zahraničních autorů

Bach, Johann Sebastian	<i>Air</i> (voc. arr. B. Kulínský ml.)
	<i>Aria</i> (voc. arr. Bl. Kulínská)
	<i>Ave Maria</i> (Charles Gounod, voc. arr. Bl. Kulínská)
	<i>Magnificat in D BWV 243</i> (Magnificat, Suscepit Israel, Gloria Patri)
	<i>Chorály</i>
Beethoven, van Ludwig	<i>Fantazie pro klavír, sbor a orchestr op. 80</i>
	<i>Pro Elišku</i> (orch. arr. J. Těml)
	<i>9. symfonie</i> (Óda na radost)
Berlioz, Hector	<i>Veni, Creator</i>
	<i>Te Deum</i>
Bernstein, Leonard	<i>Tonight</i> (arr. W. Stickles)
Bizet, Georg	<i>Agnus Dei</i> (voc. arr. Bl. Kulínská)
	<i>Carmen</i> (Avec la garde montante – sbor chlapců z I. jednání, La cloche a sonné – sbor mladých mužů a dělníků z I. jednání)
Brahms, Johannes	<i>Ave Maria</i>
	<i>In stiller Nacht</i>

	<i>Uherský tanec č. 5 (voc. arr. B. Kulínský ml.)</i>
	<i>Ukolébavka</i>
Britten, Benjamin	<i>A Ceremony of Carols</i>
	<i>Kominiček (opera, natočeno 1975)</i>
Caldara, Antonio	<i>Cantata pastorale</i>
Couperin, Francois	<i>In praise of god (arr. H. Berlioz)</i>
Čajkovskij, Petr Iljič	<i>Evžen Oněgin (Chor i pljaska krestjan – sbor vesničanů z I. jednání, Oj, děvici, krasavicy – sbor dívek z I. jednání)</i>
	<i>Solóvuška</i>
Edwards, Oliver	<i>Laudate Dominum</i>
Franck, Cesar	<i>Panis Angelicus</i>
Gabrieli, Giovanni	<i>Alma cortes'e bella</i>
Gombert, Nicolas	<i>Quid quid appositum est</i>
Haydn, Joseph	<i>Čtvero ročních období (Podzim – č. 31 sbor: Nun tonen die Peeifen)</i>
Haydn, Michael	<i>Magnificat</i>
Händel, Georg Friedrich	<i>Mesiáš (The Lord gave the word, How beautiful are the feet of them, Their sound is gone out into all lands, Hallelujah)</i>
Honegger, Arthur	<i>Vánoční kantáta</i>
	<i>Král David</i>
Kodály, Zoltán	<i>Ave Maria</i>
Lasso, Orgando di	<i>O la, che bon echo</i>
Mahler, Gustav	<i>Symfonie č. 3</i>
Martini, Giovanni	<i>Plesir d' amour</i>
Mendelssohn-Bartholdy, Felix	<i>Jarní píseň (voc. arr. Bl. Kulínská)</i>
	<i>Laudate Pueri</i>
	<i>Maiglöckchen und die Blümelein</i>
	<i>Na zpěvu lehkých křídlech (voc. arr. B. Kulínský st.)</i>
	<i>Sen noci svatojánské</i>
	<i>Surrexit Pastor, op. 39/3</i>
Messiaen, Olivier	<i>Tři malé liturgie Boží přítomnosti</i>
Monteverdi, Claudio	<i>Lasciate mi morire</i>
	<i>Zefiro torno</i>

- Morley, Thomas** *Sweet nymph, come to thy lover*
- Mozart, Wolfgang Amadeus**
- Alleluja* (voc. arr. Bl. Kulínská)
- Ave verum corpus*
- Fialka* (voc. arr. B. Kulínský st.)
- Kouzelná flétna* (Bald prangt der Morgen zu verkünden – finále
I. jednání)
- Laudate Dominum*
- Regina coeli*
- Touha po jaru* (voc. arr. Bl. Kulínská)
- Ukolébavka*
- Výstraha* (voc. arr. B. Kulínský st.)
- Zkouška na koncert*
- 5 kánonů*
- Orff, Carl** *Carmina Burana* (Amor volat undique, Tempu set
iocundum)
- Palestrina, da Giovanni Pierluigi**
- Pueri hebraeorum*
- Pergolesi, Giovanni Battista**
- Stabat Mater*
- Poulenc, Francis** *Ave Maria*
- Litanies a la Vierge Noire*
- Rubin, Vladimír Iljič** *Jarní suita*
- Rubinštejn, Anton, Grigorijevič**
- Melodie* (arr. S. Sosnin)
- Schubert, Franz** *Ave Maria* (voc. arr. Bl. Kulínská)
- Mše č. 5 As dur* (Gloria)
- Krásná mlynářka* (Kam?, voc. arr. Bl. Kulínská)
- Mille cherubini*
- Zastaveníčko* (voc. arr. Bl. Kulínská)
- Schumann, Robert** *Snění* (voc. arr. B. Kulínský st.)
- Verdi, Giuseppe** *Quattro pezzi sacri* (část Laudi alla vergine Maria)
- Weber, Andrew Lloyd** *Requiem* (část Pie Jesu)

Cyklus Prager Moldauspatzen

Malá noční mozartiáda (Jindřich, Brabec, voc. arr. Bl. Kulínská,
klavír J. Klempíř)

Alžbětinská serenáda (Donald Binge, voc. arr. Bl. Kulínská,
klavír J. Klempíř)

Úpravy českých a slovenských lidových písní

Písňové cykly

Čeněk, Bohumil	<i>7 lidových písní trojhlasých</i>
Hanuš, Jan	<i>Tancuj, tancuj</i>
Hilmera, Oldřich	<i>První desítka lidových písní v úpravě pro dětský sbor</i> <i>Druhá desítka lidových písní v úpravě pro dětský sbor</i>
Hurník, Ilja	<i>Slezské písničky</i>
Jeremiáš, Otakar	<i>I. směs národních písní pro děti</i> <i>II. směs národních písní pro děti</i>
Jindřich, Jindřich	<i>Osm chodských písniček dětských</i>
Kabeláč, Miloslav	<i>Přírodě</i>
Kalabis, Viktor	<i>Album lidových písní (klavírní úprava)</i>
Kopelent, Marek	<i>Pět lidových písní (Zalet' sokol, Oj, letěla bílá hus, Čí je děvče, Ke by bola jahodú, Letěla husička)</i>
Krček, Jaroslav	<i>Hej! Radost má!</i>
Lukáš Zdeněk	<i>Lidové písně pro dětský sbor</i> <i>3 lidové písně (Koulelo se koulelo, Kudy, kudy cestička, Když se ten ovísek)</i>
Mácha, Otomar	<i>Moravské lidové písně</i>
Malát, Jan	<i>Zpěvy lidu českého I.</i> <i>Zpěvy lidu českého II.</i>
Plavec, Josef	<i>24 lidových písní pro dětský sbor</i>
Pok, František	<i>Dudácký písničky</i>
Teml, Jiří	<i>5 chodských lidových písní</i>
Suchoň, Eugen	<i>Šest' slovenských ľudových piesní</i>

Samostatné písně

Čižmičky (arr. Fr. Lýsek)

Černé oči jděte spát

Ej, lůčka, lůčka zelená

Ej tyjadom (arr. R. Wunsch)

Hájku, hájku, hájku (arr. Fr. Pícha)

Holka modrooká (arr. A. Pek)

Já ne, to ty (arr. A. Pek)

Já som bača veľmi starý (arr. B. Kulínský st.)

Jedou muzikanti ke dvoru (arr. Fr. Pícha)

Když jsem já šel tou Putimskou branou (arr. Bl. Kulínská)

Keby som bol vtáčkom (arr. Bl. Kulínská)

Má milá mě vepovídá (arr. Fr. Pícha)

Na tom bošileckym mostku (arr. Fr. Pícha)

Plzeňská věž (arr. Bl. Kulínská)

Rožnovské hodiny (arr. Fr. Lýsek)

Sedila cikánka (J. Jindřich)

Škoda lásky (J. Vejvoda, Vašek Zeman, arr. Bl. Kulínská, klavír J. Klempíř)

Ta kněždubská veža (arr. Fr. Pícha)

Teče voda (arr. B. Čeněk)

Teče voda proti vodě (arr. B. Kulínský st.)

U panského dvora (arr. B. Kulínský)

Už mě koně vyvádějí (arr. Fr. Lýsek)

Za starú Breclavú (arr. F. Halma)

Písně z cyklu „Letem světem s Bambini di Praga“

Anglie

Greensleeves

My Bonnie

You Raise Me Up (Brendan Graham, Rolf Lovland)

Austrálie	<i>Waltzing Matilda</i>
Ázerbájdžán	<i>Dzyp, dzyp, dzüdzelérím</i> (Gamba Gusejnli)
Bulharsko	<i>Davaj me, mila majko</i>
Brazílie	<i>Trepa no coqueiro</i>
Čína	<i>Jasmine flower</i>
Finsko	<i>Finlandia</i> (hymna, Jean Sibelius) <i>Tula tullalla</i>
Francie	<i>Joli tambour</i> <i>Le temps des cerises</i> <i>Sur le pont d'Avignon</i>
Gruzie	<i>Suliko</i>
Hong – Kong	<i>Moonlight</i>
Indie	<i>Barségá, barsáégá</i>
Indonésie	<i>Rége, rége</i>
Irsko	<i>From far away</i>
Itálie	<i>Funiculi funicula</i> (Luigi Denza) <i>Santa Lucia</i> <i>Vieni sul mar</i>
Izrael	<i>Jerushalayim shel zahav</i> (Naomi Shemer) <i>Hava nagila</i>
Japonsko	<i>Aka to n bo</i> <i>Furu sato</i> <i>I-yudana</i> (Taku Izumi) <i>Kiso-Bushi</i> <i>Marimó</i> <i>Ringo no hana</i> <i>Sakura</i> (Yoshingo Nakada) <i>Sayonara</i> (Shoichi Kaneko)
Jihoafriická republika	<i>Meguru</i> <i>Shosholoza</i>
Jižní Korea	<i>Arirang</i> <i>Baby in island</i> <i>Beautiful world</i> <i>Kite flying</i>

	<i>Kochjang e nore</i>
	<i>Mabupe song</i>
	<i>Poripat</i>
	<i>Son kucha</i>
	<i>Ul-San Lady</i>
	<i>Urie Seoul</i>
Kuba	<i>Guantanamera</i>
Maďarsko	<i>Csak egy szép lány van a világon</i>
	<i>Maros vize folyik csendesen</i>
Mexiko	<i>Cucurucucu Paloma</i>
Německo	<i>Das Wandern</i>
	<i>Heidenröslein (Franz Schubert)</i>
	<i>Muss i denn</i>
Nizozemí	<i>Tulpen uit Amsterdam</i>
Norsko	<i>Solveigs sang (Edvard Grieg)</i>
Polsko	<i>Ej, przeleciat ptaszek</i>
	<i>Góral</i>
	<i>Kukuleczka</i>
	<i>Na targu</i>
Rakousko	<i>Und jetzt gang i an Peters Brünnele</i>
Rumunsko	<i>Lino Leano</i>
	<i>De doi</i>
Rusko	<i>Kalinka</i>
	<i>Pajdu l'ja vyjdu l'ja</i>
	<i>Vo polje bërjoziňka stajála</i>
Slovensko	<i>Bodaj by vás čerti vzali (Eugen Suchoň)</i>
	<i>Išieu Macek do Malacek</i>
Slovinsko	<i>Moja mati čüha kafe</i>
	<i>Škrjanček poje (Anton Kosi)</i>
Spojené státy americké	<i>Amazing Grace</i>
	<i>Careless Love</i>
	<i>John Brown's Body</i>
	<i>Oh Susanna</i>

Spirituály (Down By the Riverside, Swing Low, Sweet Chariot, Michael, Row the Boat Ashore, Nelly Gray, The Gospel Train, Swanee River, Deep River, When the Saints Go Marching in, We Shall Overcome)

Španělsko

La Paloma (Sebastian Yradier)

Švédsko

Vi gó ävr dagstenka berj Fallera

Koledy

České koledy (v úpravě Tomáše Stavěla, Karla Steckera a Blanky Kulínské natočené na CD České koledy 1 a 2)

Aj, dnes v Betlémě

Bratři a sestřičky

Byla cesta ušlapaná

Co se tak svítí v Betlémě

Dej Bůh štěstí

Den přeslavný

Hajej, nynej, Ježíšku

Hola, hola

Hopsa pacholátka

Hoši honem vzhůru

Hrají dudy v jesličkách

Chtíc aby spal

Jak jsi krásné Jezulátko

K jesličkám pastýři

Na nebesích hvězdička

Na nebi andělé

Narodil se Kristus Pán

Narodil se Kristus v Betlémě

Nesem vám noviny

Padla rosa studená

Pastuškové vstávejte

Pastýři, nespěte

Pochválen buď Ježíš Kristus

Pojďte chlapani k nám

Přišli jsme k vám

Půjdem spolu do Betléma

Sem pojďte, poběhněte

Sem, sem pastýři

Slyšeli jsme v Betlémě

Štědrej večer nastal

U Betléma dnes Maria

Veselé vánoční hody

Veselte se, radujte se

Vstávej Janku z lože

Vzhůru bratři milí

Zelená se louka

České a moravské koledy

Čas radosti, veselosti (arr. Bl. Kulínská)

Ejhle, chasa naša (arr. Bl. Kulínská)

Hajej, nynej, Jezu Kriste

Hopsa, pacholátka (arr. B. Kulínský ml.)

Chtíc, aby spal

Nesem vám noviny (arr. Bl. Kulínská)

Svatou dobu již tu máme (arr. Bl. Kulínská)

Štědrej večer nastal (arr. Bl. Kulínská)

Cmíral, Adolf

Veselé koledy z Krkonoš

Z archy vypuštěný holoubku

Pek, Albert

Dudácké koledy

Srnka, Jiří

Koleda

Stecker, Karel

Koleda

Trojan, Václav

Betlém (pásmo vánočních lidových koled z filmu Špalíček)

Velebný, Karel

Jazzové koledy

Koledy světové (podle států)

Anglie	<i>Deck the Hall</i> <i>Ding! Dong!</i> <i>God Rest You Merry, Gentleman</i> <i>Good King Wenceslas</i> <i>Hark! The Herald Angels Sing</i> <i>The First Noel</i>
Belgie	<i>Es war ein' Jungfrau auserkoren</i>
Bulharsko	<i>Če se moli</i>
Francie	<i>Célébron la naissance</i> <i>Les Anges dans nos campagnes</i> <i>Noël nouvelet</i> <i>Un flambeau, Jeanette, Isabele</i>
Itálie	<i>Canzone di zampognari</i> <i>Tu scendi dalle Stelle</i>
Maďarsko	<i>Pásztorok</i>
Německo	<i>Es ist ein ros' entsprungen</i> <i>Heiligste Nacht</i> <i>O du fröhliche</i> <i>O tannenbaum</i> <i>Süsser die Glocken nie klingen</i>
Nizozemí	<i>De herdertjes lagen bij nachte</i>
Polsko	<i>Bóg sie rodzi</i> <i>Dlaczegós dzisiaj wśród nocy dnieje</i> <i>Hej, hej, lelija</i> <i>Lulaje Jezuniu</i> <i>Przybiezeli do Betlejem pasterze</i> <i>Triumfy króla niebieskiego</i> <i>Wśród nocnej ciszy</i>
Rakousko	<i>Der heiland ist geboren</i> <i>Stille nacht (Franz Gruber)</i>
Slovensko	<i>Narodil sa Kristus v Betleme</i>
Slovinsko	<i>Rajske strune</i>

Spojené státy americké	<i>Away in a Manger</i>
	<i>Go, Tell it on the Mountain</i>
	<i>Holly Night (Adolphe Adam)</i>
	<i>It Came Upon the Midnight Clear</i>
	<i>Jingle Bells</i>
	<i>Joy to the World</i>
	<i>Mary Had a Baby</i>
	<i>O, Little Town of Bethlehem</i>
	<i>The Little Drummer Boy</i>
	<i>A la nanita</i>
Španělsko	<i>Campana de Belen</i>
	<i>Las gallinas van a Belen</i>
	<i>Una pandereta</i>
Švýcarsko	<i>Das isch de schtärn vo Bethlehem</i>
Ukrajina	<i>Dnės pojušče</i>
	<i>Něbo i zemlja</i>
	<i>Ščedryj večer</i>
Latinské	<i>Adeste fideles</i>
	<i>In dulci jubilo</i>

II. Diskografie Bambini di Praga

Concerto piccolo – Bambini di Praga

(Jan Hanuš, Marek Kopelent, Martin Smolka, Ilja Hurník etc.)

(Panton, 71 0525-2, 1985)

Veselé vánoce – Bambini di Praga

(Panton, 81 0312-2 311, 1985)

Letem světem s Bambini di Praga

(Lidové písně v originálních jazycích)

(Panton, 49 4009-2 411, 1987)

Antonín Dvořák: Mše D dur, op. 86

(Multisonic, 31 0036-2 231, 1991)

Antonín Dvořák: Moravské dvojzpěvy op. 38, op. 32

Josef Suk: Deset zpěvů op. 15

(Ludmila Čermáková a Jaroslav Šaroun – klavír)

(Multisonic, 31 0111-2 321, 1991)

Ovčáci a čtveráci

(České, moravské a slovenské lidové písně)

(Multisonic, 31 0005-2, 1991)

Hans Krása – The Terezín Music Anthology

(Romantic Robot, RR 1941, 1991)

Olivier Messiaen: Trois petites liturgies

(Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK – B. Kulínský)

(Supraphon, 11 0404-2 231, 1991)

World famous Christmas Carols – Bambini di Praga

(Vánoční koledy v originálních jazycích)

(Multisonic, 31 0029-2, 1991)

Bambini di Praga – Ave Maria – Famous Sacred Choral Works

(J. S. Bach, Zoltán Kodály, Jaroslav Křička, Benjamin Britten etc.)

(Multisonic, 31 0163-2, 1992)

Snění – Bambini di Praga

(Komorní soubor pražských symfoniků, B. Kulínský)

(Monitor Records, 010216/2331, 1993)

České koledy 1

(Musica Rustica, Tomáš Stavěl)

(Multisonic, 31 0226-2, 1994)

Já, písnička 1

(Písničky k táboráku i ke krbu)

(Multisonic, 31 0262-2, 1994)

Carolling – Koledování

(Vánoce s Gabrielou Beňačkovou)

(Supraphon, 11 1417-2, 1994)

Skákal pes...

(České, moravské, a slovenské lidové písně)

(Multisonic, 31 0218-2, 1994)

Já, písnička 2

(Multisonic, 31 0326-2, 1995)

Lullaby – Bambini di Praga

(W. A. Mozart, J. S. Bach, Antonín Dvořák etc.)

(Japan Arts Core, ACS-1003, 1995)

České koledy 2

(Multisonic, 31 0286-2, 1996)

Já, písnička 3

(Multisonic, 31 0319-2, 1996)

Stříbrné vánoce

(Komorní filharmonie Pardubice, B. Kulínský)

(Supraphon, SU 3262-2 931, 1996)

Já, písnička 4

(Multisonic, 31 0379-2, 1997)

Heavenly Voices

(Vánoční koledy zpívané a cappella, Kühnův mužský sbor)

(Supraphon, SU 3377-2 231, 1998)

Moravské koledy

(Hradišťan, um. ved. Jiří Pavlica)

(Multisonic, 31 0400-2, 1998)

Já, písnička pátá

(Multisonic, 31 0466-2 1999)

Johann Sebastian Bach: Alte Choräle

(Kalfus, Kejmar)

(Supraphon, SU 3317-2 931, 1999)

Ave verum corpus

(Bedřich Smetana, Zdeněk Lukáš, César Franck etc.)

(Multisonic, 31 0528-2, 2000)

Šly panenky silnicí

(Lidové písně, Veselka Ladislava Kubeše)

(Kubešovo hud. vydavatelství, 49 1019-2 2000)

Gloria in excelsis Deo

(Bambini di Praga, neprodejné, 2001)

Vánoce 2001

(Bambini di Praga, neprodejné, 2001)

Zpívání o lásce

(Moravské lidové písně, Hradišťan, um. ved. Jiří Pavlica)

(Supraphon, SU 5359-2 731, 2001)

Novoroční koncert – Bambini di Praga

(DPG, BP8217, 2x 650MB CD, 2002)

The best of Bambini

(BdP Production s.r.o., 04 5001-3, 2003)

Letem světem 2

(lidové písně z celého světa zpívané v originálních jazycích)

(Supraphon, SU 3767-2, 2004)

Já písnička od A do Z

(komplet 4 CD + zpěvník s texty a kytarovými značkami)

(Multisonic, 31 0633-2, 2005)

III. Zájezdy Bambini di Praga

Anglie	1985, 2005
Čína	2002
Finsko	1986
Francie	1983, 1987, 1988
Hongkong	1992, 1994, 2002
Itálie	1977, 1991–94, 1997, 2000
Izrael	1993, 1999
Japonsko	1973, 1975, 1978, 1985, 1988, 1992, 1994, 1996, 1997, 1999, 2000, 2002, 2004
Jihoafrická republika	1999
Jižní Korea	1992, 1994, 1996, 2004, 2006, 2007, 2008, 2009
Macao	2002
Monako	1984
Mongolsko	1986
Německo	1976, 1977, 1979 - 89, 1991–96, 2000, 2001, 2002, 2004, 2008
Norsko	1990
Polsko	1987, 1989, 2003
Rakousko	1993
Rusko	1975
Spojené Arabské Emiráty	1994
Spojené státy americké	1990, 2002
Španělsko	1991
Taiwan	2002

IV. Obrazová dokumentace



Bambini di Praga



Doc. Bohumil Kulínský



PhDr. Blanka Kulínská



Bohumil Kulínský



Škola sborového zpěvu – sborový zpěv



Škola sborového zpěvu – sborový zpěv



Škola sborového zpěvu – hudební výchova



Škola sborového zpěvu – zobcová flétna



Škola sborového zpěvu – angličtina



Škola sborového zpěvu – pohybová výchova